

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Izba za vsak dan s svojo izdajo in praznikom.

Inserati veljajo: peterskopna petletna vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:
celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju) levo, telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znatka.
Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica: št. 5 telefon št. 85

Previdno in pametno.

Dunaj, 5. novembra.

Na izreden način se je danes dnevni red, ki je običajno pri razpravljanju o naših zunanjih dogodkih merodajen, prevrnil in izmenjal. Cesar odpira delegacije s prestolnim govorom, ki podaja navadno splošno sliko zunanje situacije, ter označuje le smeri, v kateri se giblje politika države. V seji delegacije izvaja nato zunanji minister v ekspoziciji vsebino prestolnega nagovora, tolmači takorekoč vladarjeve besede, ter jih komentira.

Grof Berchtold se je dopoldne oglašil pri cesarju, ki ga je sprejel v dolgi avdienci in takoj nato so bili delegati obveščeni, da bo podal zunanji minister že danes ekspozicijo, torej pred prestolnim govorom, ki se vrši šele jutri.

To nenavadno dejstvo je vzbudilo splošno začudenje, do ure še ni znano, kaj naj pomeni. Trdi se, da želi vlada kolikor mogoče skrajšati delegacijsko zasedanje, ter se izogniti v trenutku ji dvakrat neprijetnemu razpravljanju o zunanjih zadevah. To je gotovo resnica, ker prosi minister v ekspoziciji sam, da naj delegacije ne zahtevajo preveč pojasnil, ki bi jih minister z ozirom na občutni značaj vrševih se pogajanj ne mogel dati. V političnih krogih pa se tudi poudarja, da hoče ekspozicijo že vnaprej kreniti misli delegatov, ki bodo jutri poslušali vladarjeve besede, v gotovo smer, pripraviti takorekoč razpoloženje za prestolni govor. Treba je tudi vpoštevati nestrpnost delegatov, ki so hoteli čim prej slišati, kako stališče je zavzel naš vodilni državnik napram balkanskim dogodkom. Naj si bo temu, kakor hoče, resnica je, da moramo smatrati Berchtoldove besede za historični dokument prvega reda.

Oficijalno in pred vsem svetom je Avstrija danes zavrgla nevzdržljivi princip balkanskega statusa quo, ter priznala novo ureditev razmer, po katerih stremé balkanske države.

Grof Berchtold izjavlja: »Pripravljene smo v veliki meri vpoštevati novo situacijo, ki so jo ustvarile zmage balkanskih držav, ter ustvariti na ta način temelje trajnega prijateljskega sporazuma.«

In na drugem mestu pove zunanji minister, kakšna da je ta nova situacija: aspiracije balkanskih držav so nezdružljive z integriteto Turčije.

Teritorialni status quo je pokopan, z njim pa tudi »status quo evropskih interesov«, Avstrija hoče marveč ustvariti nove temelje prijateljstva.

»Naša politika nima na Balkanu nikakih ekspanzivnih tendenc,« pravi grof Berchtold. V tem leži priznanje velikega političnega principa: **Balkan Balkancem!** kajti Avstrija, ki sama ne išče na Balkanu novih dežel, ta Avstrija je že v svojem najvlastnejšem interesu najboljša zaveznica balkanskih držav pri obrambi tega gesla. To je tako naravno, tako logično, da se ne da omajati.

Z današnjim Berchtoldovim ekspozicijem se je postavila naša monarhija v bistvu na one kardinalne temelje, na katerih stoji tudi balkanska zveza.

Vidi se, da je bila ta zmaga pametna in hladnega razuma težka in naporna. Očitno pravi grof Berchtold, da so balkanske države svoj prvotno označeni cilj (med vrstami nam zveni potlačena besedica »žal«) opustile. Ta prvotno označeni cilj so bile reforme; menda pa ga ni državnik, ki bi smatral, da so morale zvezane države še pred svojimi zmagami naznaniti, da hočejo deliti Turčijo.

Znamenita oseba, ki je igrala v avstrijskih ekspozicijah vedno odlično vlogo, je odšla iz repertoarja — Turčije se naš minister ne spominja niti z besedico več.

V kardinalnih točkah smo si z balkansko zvezo edini, pripravljene smo sklepati na Balkanu nova in trdna prijateljstva. Grof Berchtold poudarja upravičeno, da smo silni in močni dovolj, varovati svoje interese, ter uveljaviti svojo besedo. Po zadržanju ministra hočemo postopati z vso vzdržljivostjo in zmrnostjo. V kateri smeri hočemo varovati svoje interese, tega sicer minister ni povedal, toda jasno je, da gre predvsem za gotove gospodarske zadeve. Agresivnost oficijoznih člankov iz zadnjih dni, je iz ekspozicije izginila: Berchtold ne kliče ob morje prodirajoči Srbiji »stoj!« in ne izjavlja avtonomno Albanijo proti balkanskim državam. Akoravno smatramo, da je zavzela naša država baš v tem vprašanju že popolno-

ma določeno stališče v tem smislu, da hoče posebno kneževino Albanijo, opirajoč se na sam princip »Balkan Balkancem«, in da ne vidi preveč rada srbskega prodiranja ob Jadransko morje, je smatrati baš to najprej karnejše vprašanje, ki bo usodno vplivalo na naše balkanske stike za nereseno.

Grof Berchtold prosi delegate, naj bi ne motili občutnega značaja vrševih se pogajanj. To ne more pomenjati ničesar drugega, kakor da se vrše med Dunajem in Belgradom pregovori, ki naj bi omogočili med obema državama prijateljski sporazum. Kolikor smo informirani, je volja na obeh straneh najboljša, Italija skuša vse eventualne difference izravnati in upanje, da se posreči, ustvariti garancije novega prijateljstva, je utemeljeno.

Ne moremo si želeli boljšega in lepšega konca balkanske vojske, kakor ta, da si smemo enkrat preko Save podati odkrito in brez vzajemnega sumničanja roke.

Dolgi uvod je posvetil grof Berchtold Italiji, o kateri je govoril z veliko iskrenostjo in simpatijo. — Smatrati je pač, da je trozveza obnovljena in da obstoja med obema državama tudi glede Balkana prijateljski sporazum. Grof Berchtold hvali tudi Romunijo; pohvala ruskega in avstrijskega ministra bo menda ves dobiček, ki ga odnese kralj Karel od turške dedščine.

O ekspoziciji grofa Berchtolda se more reči: pametne in previdne besede, naj bi jim sledila tudi pametna dejanja.

Vojna na Balkanu.

Bitka pri Lile Burgasu.

Poročevalec »Daily Chronicle« poroča iz Corluja:

Nazgoda, ki je ni mogoče več popraviti, je zadela turško armado, bila je strahovito tepena in temu porazu sta sledila zmedenost in beg. Za sedaj so vsi štirje lepi armadni voji, ki so tvorili vojsko Abdulah paše, tepeni in decimirani. Branilci so bežali popolnoma razbiti pred napadajočimi Bolgari; radoveden sem le, kdaj pade glavno mesto zmagovalcu v roke. Štiridesetstisoč mož najboljših turških čet je padlo. Abdulah sam je le s težavo ušel vjetništvu, 75% njegove vojske je padlo.

gove artilerije je padlo sovražnikom v roke. Zdelo se je, da kopni armada Abdulah paše, kakor sneg na solncu; tega bežanja ni bilo mogoče več ustaviti, ko se je enkrat začelo. Polkovi so se razsuli v stotnije in stotnije v majhne gručice, dokler ni prenehala vsaka zveza in je postala demoralizacija splošna. Del armade je našel nazaj v Corlu. Bolgarska artilerija je strahovito streljala med nje in ubila tisoče in tisoče.

Bil sem eden izmed obeh Angležev, ki nas je bežela turška vojska vlekla s seboj. Bil sem že v številnih vojnah, toda prvič pri tepeni in bežanju armadi, videl sem grozovite prizore, ki mi bodo ostali vedno v spominu.

Umikanje se je pričelo zgodaj v četrtek, in od takrat sem bil z majhnimi presledki za spanje, vedno na nogah in dva dni brez hrane, dokler nisem v nedeljo popoldne došel v Constanco. V svojem prejšnjem poročilu sem že omenil, da so Bolgari prodirali po svoji zmagi pri Lozengradu proti jugovzhodu ter pustivši zadostno število vojske pred Odrinom, bombardirali novo turško črto skozi dva dni in jo končno premagali z naskoki pehote. Poročal sem že, kako so mustafizi pobegnili v Corlu in o strahovitih prizorih kako so turški kmetje bežali pred prodirajočimi Bolgari. Da ne bo napačnega pojmovanja, hočem še enkrat opisati pozicijo turške armade po bitki pri Lozengradu.

Bitka na zahodnem krilu.

Turki so se bili umaknili proti jugovzhodu in zavzeli nove pozicije. Levo krilo, četrti armadni zbor pod poveljništvom Abik paše, je stalo pri Babi Eski na holmih zahodno od Lile Burgasa, nato je prišel prvi armadni zbor pod poveljništvom Favir paše, turška črta se je raztezala potem proti Bunar Hisarju, kjer je stal drugi armadni zbor pod Nazim pašo. Na skrajnem desnem krilu, oprt na mesto Vizo, je bil tretji armadni zbor pod poveljništvom Muktar paše. V terek je imel četrti armadni zbor na skrajnem levem krilu opraviti s sovražnikom. Turki so bili v posesti holmov zahodno od Lile Burgasa, Bolgari so prodirali, podprti od svoje artilerije, in so zagnali Turke v smeri na Lile Burgas nazaj. Med vso

bitko se je izkazalo nadkriljevanje bolgarske artilerije nad turško. Turška artilerija se ni mogla ustavljati smrtonosnemu ognju in se je počasi umikala. Mnogo topničarjev je bilo mrtvih, večina konjev ubitih, tako da je bila artilerija prisiljena zapustiti mnogo svojih topov. Bolgari, polni energije, so potisnili za njimi. Končno so pregnali še enkrat s svojim bombardiranjem Turke iz Lile Burgasa. Prebivalci so bili na svojo srečo že prej zbežali, tako da so izgube med civilisti le neznatne. Ko je moralo utihniti streljanje Turkov, je naskočila pehota z bajoneti mesto in je vzela. Največji del turške garnizije se je bil že umaknil, zadnji del je ostal kot posadka, ki naj zaščiti umikanje in so ga Bolgari zajeli kakor podgane v past. Vojski četrtega armadnega zbora, dasi že dva dni niso dobili nobene hrane, so se energično, toda brezuspešno ustavljali in so padli do zadnjega moža. Bolgari so se nato obrnili proti vzhodu proti železniški postaji, ki leži 6 km oddaljena od Lile Burgasa. Tu so naleteli na nepričakovan odpor, ki jih je zadržal dve uri.

Naskok turške konjenice.

Tu je bila pripravljena turška konjeniška divizija pod poveljništvom Salih paše in Fuad paše. Ko so Bolgari razobesili na glavni mošnji svojo zastavo, so začeli z vso silo prodirati naprej. Lile Burgas leži v kotlini ter je obdan od holmov. Ko so se Bolgari sedaj približali postaji, jih je sprejelo brzostreljanje baterij, ki so bile postavljane na nasprotnih holmih. Smrtonosni šrapneli so padali v njih vrste. Ko je to nepričakovano streljanje zmedlo vrste Bolgarov, jih je naskočila turška konjenica iz svojih zakritih pozicij z vojnimi klicem »Allah il Allah!« ter v viharju drla med sovražno pehoto. Bolgari so se obrnili in turška konjenica je jahala čez nje, kar je povzročilo strahovito zmedo v bolgarskih vrstah. Drzni vsled tega uspeha so nadaljevali Turki svoje prodiranje, naenkrat pa so stali sredi ognja bolgarskih strojnih pušk. Tu se je ustavilo nadalje prodiranje Turkov. Konjenica je bila vsa v neredu in razbita. Malo teh brabrahov mož se je vrnilo, večina je padla v junaškem boju. To vse se je godilo hitro zapored. Bolgari so hitro preboleli svoj hipni po-

LISTEK.

Sapho.

Slike iz pariškega življenja.

Francoski pisal Alphonse Daudet.
Prevel Oton Župančič.

(Dalje.)

»Vidiš, mali moj, tako se je zaključila Courbeaissaova ljubezen; seveda ne pravim, da je bilo kar naenkrat opravljeno. Če si nosil deset let verige, moraš računati še vedno nekoliko z nadzorstvom. Navsezadnje pa je padlo najhujše vendar le meni na glavo; in če hočeš, prevzamem svoj delež tudi v tvojem slušaju.«

»Ah, striček, to ni te vrste ženske.«

»Beži, beži,« je dejal stric Cezar, odprl je škaflo cigar, ki jih je držal k ušesu, da bi se prepričal, ali so suhe, »saj nisi ti prvi, ki bi jo zapustil.«

»In vendar je res...«
In Jean se je ves srečen oprjel te besede, ki bi ga bila par mesecev prej v živo zadela. Pravzaprav ga je stric s svojo smešno historijo nekoliko pomiril, a nečemu ni mogel pritrčiti: da bi živel par mesecev v tej dvorezni laži, v tej hlimbi in v tem razdvoju; za to se ne bi mogel nikdar

odločiti in je že kar predolgo odlagal.

»Kako pa hočeš potem ukreniti?«

Dočim je mladi mož omahoval v svoji negotovosti, si je gladil člen nadzorovalnega sveta svojo brado, poiščušal, kako bi se včinkovito smehljaj, držal glavo, potem pa, kakor mimogrede:

»Ali stanuje daleč od tod?«

»Kdo pa?«

»I, tisti umetnik, tisti Caoudal, o katerem si govoril radi mojega dopisnika... Lahko bi poižvedela, po kakšni ceni dela, sedaj, ko sva skupaj...«

Caoudal, čeprav slaven mož, je zelo gledal na denar in je imel še vedno voj atelje v rue d'Assas, kjer je bil dosegel svoje prve uspehe. Cezar je spetoma izpraševal o njegovi umetniški vrednosti; seveda bo to mnogo stalo, a gospodje, ki so pri komiteju, bi imeli radi umotvor prve vrste.

»O, le nič se ne boj, striček, če hoče Caoudal prevzeti...« In naštel mu je kiparjeve naslove — član akademije, komander častne legije in mnogo drugih inozemskih redov.

»Nepridiprav« je kar debelo gledal.

»In vidva sta prijatelja?«

»Pa še prav dobra prijatelja.«

»No, saj pravim, ta Pariz!... S kakšnimi ljudmi se tu človek seznani!«

Gaussina bi bilo vendarle malo sram priznati, da je bil Caoudal svoje

dni Fanin ljubimec, in da ju je ona seznanila. A bilo je, kakor da je mislil Cezar na to.

»Ali ni napravil on tiste Sapho, ki jo imamo v Casteletu? ... Potem pa pozna tvojo ljubico, in bi ti nemara utegnil pomagati pri prelomu. Akademija, častna legija — to na ženske vedno vpliva...«

Jean ni odgovoril, mogoče je mislil tudi sam, da bi lahko izkoristil vpliv njenega prvega ljubimca.

In stric je nadaljeval z dobrodušnim smehom:

»Saj res, ali veš, da tisti kip ne stoji več v očetovi sobi? ... Ko je Divonna izvedela, ko sem bil jaz tako neroden, in sem ji povedal, da predstavlja tista podoba tvojega metresa, je ni hotela več videti na onem mestu... Vzpričo konzulovega ču-daštva in sitnarenja ob vsaki najneznatnejši izpremembi to ni bilo tako lahko, posebno, da ne bi bil opozorjen na povod... je sedaj gospod Thiers na kaminu v očetovi sobi, uboga Sapho pa se praši v burjni izbi med staro ropotijo in zavrnjenim pohištvom; pri selitvi je dobila celo rano, odbila se je ji kita in tudi lica ne drži več. Brez dvoma je temu kriva Divonna jeza.«

Dospela sta v rue d'Assas. Pred skromnim pogledom tega umetniškega okraja, ki je kazal, da prebivajo tukaj delavni ljudje, pred temi ateljeji s širokimi, numeriranimi vrati, pred dolgimi dvorišči, ljudskimi šolami, odkoder je prihajal

večni, enakomerni šum od bralnih vaj, se je predsedniku preplavalcev omajala vera v talent umetnika, ki ima tako srednje vrste stanovanje; komaj pa je vstopil pri Caoudalu, je vedel, pri čem je.

»Niti za stoisoč frankov ne, niti za milijon ne! ... je zarjul kipar po prvih Gaussinovih besedah; in polagoma se je dvigal njegov krepki život z divana, kjer je ležal sredi nereda in zapuščenosti svojega ateljeja: »Doprni kip! ... O, seveda, seveda! ... Le pogledite tamkaj, tisti mavec, zdrobljen na tisoč kosčkov... moj kip za prihodnji salon, ki sem ga pravkar s kladivom raztrpal... Vidite, tako se brigam za vse kiparstvo, pa naj bo obraz tega gospoda še tako mikaven...«

»Gaussin d'Armandy ... predsednik...«

Stric je našteval vse svoje naslove, a bilo jih je preveč, Caoudal ga je prekinil ter se je okrenil proti mlademu možu:

»Zagledali ste se vame, Gaussin... Zdi se vam, da sem se postaral? ...«

In res, dobro so se mu poznala njegova leta v tej razsvetljavi, ki je prihajala od zgoraj izpod stropa, in vse vrtnice in gube te izžite, izrabljene glave; njegova levja griva je bila videti ogoljena kakor stara preproga, lica so mu bila vela in povešena, brki so izgubili ves svoj zlati blesek... ni se mu jih ljubilo več negovati in barvati. In čemu neki? ...

Cousinardka, njegov drobni modelček, mu je bila ušla. »Da, dragi moj, z mojim modelerjem; divjak je, zagovednež — ampak dvajset let ima! ...«

Z jezo in ironijo je bruhal besede iz sebe, dirjal po delavnici sem in tja, in sunil z nogo pručico, ki mu je bila na poti. Hipoma pa se ustavi pred zrcalom z zlatim okvirom, ki je visela nad divanom in se gleda z ostudno spačenim obrazom:

»Ali sem grd, ali sem polomljen! Ves razdrapan in naguban, kakor stara krava! ...« Zgrabil se je za vrat, pa z jokavim in komičnim podudarkom, z dalekovidnim čustvom starega gizdalina, ki objokuje samega sebe:

»In če pomislim, da bom k letu to obžaloval! ...«

Stric je bil ves osupel. To naj bo akademik, ki si kaže jezik, ki pripoveduje svoje klavne ljubezenske zgodbe! Torej je dovolj prismuknjencev povsod, celo v akademiji; in njegovo občudovanje velikega moža je ginilo, čimveč sočutja je imel za njegove slabosti.

»Kaj je s Fani? ... Ali sta še vedno v Chavillu? ...« je vprašal Caoudal, nenadoma pomirjen, sedel poleg Gaussina in ga prijazno potapljal po rami.

»Ah, uboga Fani... Ne bova več dolgo skupaj...«

»Ali odpotujete?«

(Dalje prihodnjaj.)

raz in spravili naprej svoje težke topove. Kar jih je še ostalo od turških čet, so se umaknili v naglici proti postaji Lile Burgas. Bolgarska artilerija, katere kroglice so z največjo sigurnostjo zadele, jim je otežila umikanje in le malo jih je ušlo, ko so bežali čez ravno proti bližnjim holmom. Ker so bili v Lile Burgasu samo še mrtvi Turki in predstraže Bolgarov, je začela turška artilerija za Lile Burgasom močno streljati namesto, ki je trpelo mnogo škode. Kakor toča so padale kroglice na Lile Burgas. Bolgare, ki jih niso zadele kroglice, so ubile rušeče se razvaline.

Bolgarski protinapad.

Med tem bolgarska artilerija ni držala križem rok. Pozicije turške artilerije so bile slabo izbrane, ker so bile eksponirane in brez zaščite. Pehota, ki naj bi bila ščitila artilerijo, ni imela niti najmanjšega skrivališča. Vsled tega je imel artilerijski duel za Bolgare ugoden izid. Pač so morali Bolgari začasno zapustiti postajo Lile Burgas proti večeru pa so začeli Bolgari vedno hitreje prodirati. Veliki oddelki pehote so prodirali pod zaščito topov z neverjetno hitrostjo naprej. V največje začudenje turškega štaba so zavzemali Bolgari za svoje topove pozicije, ki so bile očitno že prej izbrane. Baterije so zavzemale te pozicije s hladnokrvnostjo, kakor da so v manevru in ko so začele streljati, so vedeli očitno popolnoma natančno razdaljo sosednih holmov. Streljale so s smrtonosno sigurnostjo.

Glavni poveljniki turške armade je sledil bitki s holma blizu Sakizkeja, vzhodno od Lile Burgasa, in ko je videl sedaj, kako je pokošena turška artilerija in pehota, je postal njegov obraz prvič plašen. Turška artilerija je imela od vsega početka le malo municije in še to je izstrelila skoro vso že jutraj. Sedaj pa je stalo mnogo topničarjev pri praznih municijskih vozovih in moralo držati roke križem. Na vso turško fronto pa so padale kroglice bolgarskih topov. Razvilo se je pravo klanje. Turkov je padalo na sto in sto. Tema, ki je napočila, je prinesla Turkom nekoliko oddiha vsaj pred kroglicami topov. Treba jim je bilo hrane in spanja, toda za jesti ni bilo ničesar in spati niso mogli iz strahu pred Bolgari. Povsod so ležali mrtvi in ranjeni. Zdravnikov je bilo malo in ambulanec nobenih. Poskušali so pač pomagati ranjenecem kolikor so mogli in jih spravili z bojišča, toda večji del ranjencev je poginil v rezko mrzli noči.

Bitka na vzhodnem krilu.

Edino upanje vso noč je bil delni uspeh desnega krila pod Mahmud Muktarjem. Med tem, ko so Bolgari sredino bojne črte in levo turško krilo napadali tako besno, se je govorilo, da je poskusil Muktar paša na povelje Abdulah paše protinapad. Hotel je obiti levo krilo Bolgarov. Že oslabei levi del tretjega turškega armadnega zbora s samostojno konjeniško divizijo, se je pomikal tja iz Vize in je baje ustavil v tork ponoči prodiranje Bolgarov ter prisilil njih levo krilo, da se je deloma razvilo. Levo turško krilo je med tem v noči od torka na sredo prezevalo v hudem mrazu in ginevalo lakote. V sredo so Bolgari zopet koncentrirali vso silo svoje armade proti turškemu levemu krilu, posebno pa proti turški levi sredini. Turška artilerija je mogla le slabo odgovarjati, ker se ni posrečilo dobiti municije. Vedno iznova so se morali Turki umakati. Začetkom popoldneva se je moral prvi armadni zbor, ki se je bil doslej držal pri Turkbeju, severovzhodno od Lile Burgasa, umakniti proti vzhodu. Drugi armadni zbor pri Bunar Hisarju je prošil za ojačenja in municijo. Abdulah paša ni mogel ničesar storiti. Proti večeru je začel slutiti gotovost katastrofe. Pozno zvečer je še dal povelje, da naj se divizija, ki je tvorila zaslon desne sredine, drži na vsak način, dobil pa je odgovor, da je to nemogoče. Ob 10. zvečer je dobil poročilo, da je turška črta na skrajnem levem krilu predra.

Umikanje turške armade.

Vojaki so se začeli samovoljno umakati. Vsled lakote se niso mogli bojevati naprej. Abdulah jih je skušal s konjenico zadržati, konjenica pa se je pridružila drugim vojakom. Tedaj, ko je izprevidel Abdulah brezupnost odpora levega krila, je dal povelje k umikanju. On sam, brez plašča in čepice, je odjahal z dvema ordonancema, ter prepustil štab samemu sebi. Jahal je v Karisdiran, 16 km južno - vzhodno od dosedanjega glavnega taborišča, kjer je upal, da ustavi umikanje središča vojne črte. Toda vest, da je Abdulah zapustil bojišče, se je hitro raznesla in je vplivala katastrofalno. Ob 3. jutraj, v četrtak, je dospela ta vest na levo

krilo. Neki vojak je zakričal: »Bolgari pridejo!«; takoj je izbruhnila panika in vojaki so bežali v divjem begu.

Prizori po bitki.

Dve uri po solnčnem vzhodu so dobili Bolgari informacije o tem, kar se godi na turški strani, ter so takoj začeli z zasledovanjem. Turško umikanje se je bilo izpremenilo v divji beg. Sakizkej so Bolgari zasedli, ne da bi bil padel s turške strani tudi samo en strel v njegovo obrambo. Tren, topovi, razne potrebščine in vojni material je padel Bolgarom v roke. Moj avtomobil je prišel med umikajoče se Turke. Vojaki so me prosili za kruh, ki ga nisem imel, ranjeni, ki so me imeli zaradi znamenja na roki za zdravnika, so me prosili, naj jim zavežem rane. Imel sem nekaj obvez, toda vode nisem imel, da bi rane izpral. Kolikor sem mogel, sem pomagal ranjenim. Majhno število ambulanec, ki so jih imeli Turke, je bilo razbitih, ali brez konj, tako so se morali vleči ranjeni z odprtimi ranami na glavi ali na trebuhu naprej. Od ran je bilo 75% provzročenih od šrapnelov. Moj avtomobil se je bil zaril v blato. Sovražne baterije so prihajale bliže in bliže. Ob 12. so začele padati kroglice v moji bližini. Ob 1. so prišli zadnji vojaki. Dvanajst vojakov ni moglo spraviti mojega avtomobila z mesta, tako malo moči so že imeli. Po naporu so se kar zgrudili na tla, hoteli pa so avtomobil zažgati, da ne pride Bolgarom v roke. Tedaj sem zagledal voz, ki ga je vlekel šest volov. Hitro smo vole izpregli in vpregli pred avtomobil, ki so ga spravili zopet na pot. Sedel sem na avtomobil in se urno odpeljal.

Sreda je odločila usodo armade Abdulaha. Ta armada ni imela niti krogel, niti živeža za vojake. Primanjkovalo je tudi izvežbanih častnikov. Zadnji dan sem videl stotnje s samo dvema častnikoma. Videl sem slučaje, ko rezervisti niso vedeli, kako se nabaše Mauserjeva puška. Anatolci poznajo samo puške, ki jih je treba basati skozi cev, repetirke ne poznajo. Častniki in bolje podučeni tovariši so jim morali pripraviti puške za streljanje.

S tem, da sta bila središče in levo krilo Abdulahove armade razbita, so pustili del drugega zbora in ves tretji armadni zbor sama Bolgarom nasproti. Da reši drugi del drugega armadnega zbora, je moral izvršiti Muktar paša lok in se je mogel nato umakniti. Bolgari pa so se zagostili med nje, toda glasom njihovih zadnjih poročil, se je Muktar paša v prav dobrem redu umikal ter branil vsako ped zemlje in žrtvoval svoje ljudi, da je imel drugi del armade časa, si oddahniti in se na novo formirati proti Čorluju.

Tudi Bolgari so imeli velike izgube. Od dveh turških bataljonov, ki so bili v sredo jutraj prišli sem, je bilo zvečer samo še 6 moč živih.

Proti Carigradu!

Okrog Carigrada in v Carigradu samem je žalostno. Samo vojaštvo, kamor se ozreže, puške, konji, topovi, vse namešano. Ljudje ne razumejo drug drugega in nezaupno se gledajo. Skoro nikjer ne vidiš civilista. Hiše na polju so zapuščene, vrta so okna, vrata vlomljena, pohištvo leži na prostem. V Carigradu zaprta hišna vrata, zabita okna. — kakor bi vladala kuga. Šiba Alahova je prišla nad Carigrad. Vojništvo trepeče, če zasliši ime »Bolgari«, plaho in nezaupljivo se ozirajo drug na drugega. Mir vlada v Carigradu, toda to je mir pred viharjem, moreč in grozeč. Na zapadu pa se zbira usoda, ki ji zro v Carigradu s skrbjo nasproti.

Iz Carigrada so odšli principi na bojišče, da povzdignejo duh armade. Maršal Fuad paša je odpotoval na bojišče in s seboj je vzel duhovnike, da podžgo hrabrost turških vojakov. Hrabri so Turki, kakor levi so hrabri, toda moči jim manjka. Izstradani so, slabo organizirani, brez pravega vodstva in slabo oboroženi. To so napake vlade, ki so že podpisale usodo te hrabre armade.

Vendar vlada v okolici sultana še optimistično razpoloženje. Še ne verjamejo na poti, da bodo zmagovalci popolnoma razdelili evropsko Turčijo, še upajo, da se bo mogoče izogniti najhujšemu in popraviti samo meje. Še pišejo listi o zmagah turškega orožja in zaupajo v končno zmago. Toda, tega optimističnega naziranja ne deli tudi ljudstvo in tudi vlada samo na zunaj kaže tako naziranje, v resnici pa je tudi že njo prevzel strah.

Vojne ladje stoje v bližini sultanove palače za slučaj nevarnosti. — Zlasti v Stambulu je razburjenje veliko. Porta se trudi, da pregovori velesile za intervencijo, če pa bi ostal njen trud brezuspešen, so baje sklenili, — tako vsaj poroča »Frankfur-

ter Zeitung«, — prepustiti mesto svojih usod.

V Carigradu so dospeli tuje vojne ladje. Razen takozvanih štacijskih ladij, so bile tuje vojne ladje v Carigradu redka prikazen. Sedaj pričakujejo cele flotile in začudeno gledajo prebivalci te velikane, ter jih primerjajo s svojo zanemarljivo eskadro. Včeraj so dospeli ruska, angleška in francoska vojna ladja. Zakaj so dospeli kot prve vojne ladje tripeleto? To daje turškim vojnim krogom misliti. Pri tem pa stoji še cela ruska črnomoška flotila pred Bosporom in angleška mornarica je pripravljena. Ponoči pričakujejo nemško in italijansko vojno ladjo. Italiji sultan ni hotel dovoliti, da bi bila poslala pred Carigrad svojo vojno ladjo, toda moral je to dovoliti na pritisk poslanikov. Za jutri pričakujejo avstrijsko vojno ladjo. Velik del avstro - ogrske kolonije se je tudi že vkrcal na Lloydove parnike.

Splošno se s skrbjo vprašujejo v Carigradu: Kaj bo? Pod vtiskom uradnega poročila o umikanju turške armade, se je polastila muzlinskega prebivalstva globoka žalost. Popolnoma resignirana ne upa na noben uspeh več. Kurdi, ki so zaposleni v Carigradu kot težaki, so se zbrali včeraj v Hagiji Sofiji, kjer so jih begi in derviši opomnili na njih dolžnost, braniti domovino.

Medtem se turška glavna armada umika vedno bliže Carigradu. — Bolgarske brzovojne pravijo, da so Turki zavzeli pozicije vzhodno od Čorluja, da pa so jih Bolgari premagali, ter se Turki sedaj umikajo proti Cataldži. Včeraj so se vršili ljuti boji s turškimi četami, ki so imele namen, kriti umikanje glavne armade. Bolgarom se je posrečilo, pregnati Turke iz svojih pozicij. V prihodnjih dneh je pričakovati glavne bitke pri Cataldži. Porta sama razglasa, da umikanje turške armade še ni popolnoma končano, ter da se nahaja še vsa turška armada v črti pri Cataldži. S tem priznava turška vlada sama, da se pripravlja na zadnji odpor za prvimi trdnjavami pred Carigradom.

Iz Londona pa poročajo o umikanju turške armade grozovite podrobnosti. »Daily Chronicle« pravi: »Vsa turška armada se plazi, teči ne more več. Dnevi in noči, polni nepopisnih muk, so reducirali turške čete. Pota, po katerih se umika turška armada, so posuta s mrtvimi in umirajočimi. Za zadnjimi stražami plava v zraku vojska krokarjev. Koder pade ranjen vojak, se zbira krohotaje, ter čaka, da izdihne. Psi krožijo po planjavah, smrad mrličev jih je privabil in njih strahno tuljenje se sliši celo noč. Na potu proti Čorluju leže ob cestah napol snedeni konji in ljudje, ki morejo biti mrtvi komaj dve uri. Ranjenci, ki imajo še puške in municijo, vidijo povsod okrog sebe to divjo zver, ter streljajo na vsakega, ki se jim približa. Pogosto zadenejo svoje lastne tovariše. Vojaki, ki so izgubili podplate, korakajo hosi med neznosnimi mukami. Občidovanja vredno je, kar so pretrpeli turški vojaki teh 5 dni, kako so trpeli lakoto in napore, ter imeli vedno pred očmi smrt, toda vse to so trpeli vdano. Kdor ni mogel več korakati, se je vlegel in umrl.« — Priznati se mora, da so turški vojaki levje hrabri. — Bolgari pa korakajo naprej proti Carigradu.

Prodiranje Srbov.

Srbska armada prodira vedno naprej proti jugu in proti zahodu.

Prva srbska armada stoji pri Gumenđzi, trideset kilometrov severno od Soluna. Dospela je do tja, ne da bi bila zadela na odpor.

Druga srbska armada operira proti Bitolju, čegar predajo pričakujejo najkasneje jutri.

Tretja srbska armada koraka čez Ljumo proti morju, ter je brez velikega napora premagala velike čete Arnavtov. V bitki pri Diljanu so baje Srbi ubili kakih 4000 Arnavtov.

Cilj srbskih operacij je morje.

V belgradskih političnih krogih pričakujejo zavzetje Soluna še ta teden. Ravnotako pa pričakujejo tudi, da bodo Bolgari premagali Turke pri Čorluju, ter si odprli pot v Carigrad. Medtem bo prispela srbska armada tudi še do Jadranskega morja. Ko bodo vse te operacije končane, bodo izjavile vlade balkanske zveze, da so pripravljene k pogajanjem.

Belgradski poročevalec lista »Temps« je baje intervjuval srbskega trgovskega in poljedelskega ministra Stojanovića, ki je izjavil na vprašanje, kaj misli o možnosti arrangementa z Avstro - Ogrsko, sledeče: »To nam je popolnoma nerazumljivo. Od kod ima Avstro - Ogrska pravico, vmešavati se v naše prihodnje razmere? Nobenega vzro-

ka, nobenega motiva ni v preteklosti, ki bi dal Avstro - Ogrski pravico, zahtevati od nas, da bi varovali ekonomične interese Avstro - Ogrske.

V preglednem članku piše srbski vladni list o dosedanjem poteku vojne, ter prvič, odkar se je začela vojna, omenja tudi, da se bliža mir, kar je opažati tudi že na političnem obzorju. S tem spravljajo v zvezo nekateri listi tudi dejstvo, da je dospel ministrski predsednik Pasić že v Belgrad in da pride tja v petek tudi kralj sam. Govori se namreč, da hoče biti kralj navzoč, ko se vrše pogajanja s poslaniki velesil.

Z druge strani pa poročajo, da gre za pogajanja med vladami držav balkanske zveze, da se dogovore glede prihodnjih korakov. Nikakor ni pričakovati, da bi balkanske države privolile v kako premirje. Gre pa za to, ali naj srbske, bolgarske in grške čete zasedejo Solun. Kakor pravijo zanesljive belgradske informacije, se bodo vojaške operacije končale baje pred vrati Soluna in Carigrada.

Iz Belgrada poročajo nadalje, da je izšel kraljev ukaz, ki poviša več častnikov. Vrhovno poveljništvo izdela sedaj listo onih častnikov, ki so se v zadnjih bojih posebno odlikovali.

Prodiranje Grkov.

Kakor smo že včeraj poročali, je bilo prodiranje Grkov proti Bitolju mimogrede ustavljeno.

Grške čete so bile prodrle že v neposredno bližino Bitolja, ter so stale kakih 30 km južno od mesta pri krajih Banica in Florina. Tam, kjer se odpirajo gore v Bitoljsko ravnilo, so se jim postavili Turki v bran. Turki so bili v veliki premoči, zato se jim Grki niso mogli ustavljati. Grki so se umaknili in zasedli v gorah utrjene pozicije, kjer hočejo počakati ojačenja. Turški listi seveda, so napravili iz tega previdnega umikanja Grkov veliko turško zmago, ter pravijo, da so Turki Banico zasedli. Banica še ni bila grška in Turkom pač ni bilo treba Banice šele zasedi. Sumljivo je tudi to, da pravijo turški listi, da so turške čete zažgale vas Jakubej. Zmagujoči Turki v lastni deželi še nikdar niso požigali, zato je poročilo iz Carigrada, ki ve o turški zmagi pri Banici, sprejeti z vso rezervno.

Pred Skadrom.

Kakor smo že poročali, se Črnogorcem do sedaj še ni posrečilo, popolnoma zavzeti gore in trdnjave Taraboš, ki obvladuje Skader. Primanjkuje jim oblegovalnih topov. Zato so se obrnili na Srbijo s prošnjo, da jim da na razpolago oblegovalne topove. Kakor hitro pade Taraboš, se Skader ne more več držati. Kljub temu pa nadaljujejo Črnogorci neprenehoma z ofenzivo, ter pridobivajo počasi na terenu. »Kölnische Zeitung« pravi, da se je Turkom posrečilo, spraviti v trdnjavo Taraboš municije in živila za trimesečno obleganje. Pred Skadrom se bo razvil hud boj in je bolj verjetno, da se bodo morali Turki vdati vsled izstradanja.

Vojne ladje velesil pred Carigradom.

Kakor smo že poročali na drugem mestu, je dovolila Turčija tudi italijanski vojni ladji, da prispe pred Carigrad. Kakor pravi »Tribuna«, bosta odpluli pred Carigrad italijanski vojni ladji »Coatit« in »Arhimedes«. Carigradski »Tanin« pa protestira proti temu, češ, da se med italijansko - turško vojno v Carigradu ni zgodilo nobenemu Italijanu nič žalega.

»Daily Chronicle« poroča iz Carigrada, da se vrše med porto in angleškim zunanjim uradom pogajanja, ker hoče poslati Angleška svojo vojno eskadro pred San Stefano ob Marmarskem morju, 15 km južno-zahodno od Carigrada, kjer je bil leta 1879. podpisana mirovna pogodba med Rusijo in Turčijo. Tudi takrat je stala tam velika angleška mornarica. Angleška tretja eskadra križark prispe že dne 6. novembra v Malto in bo čakala tam na nadaljna povelja.

Tri francoske vojne ladje so že dospale v Syro, na grški otok, skupine Kykladov.

Kakor poročajo z Dunaja, bo avstro - ogrska eskadra najprej pristala v Smirni. Poročali smo že, da se je odpeljala avstro - ogrska vojna ladja Aspern v Carigradu. Do sedaj je bila stacijska ladja Avstro - Ogrske v Carigradu jahta »Taurus« s štirimi topovi. »Aspern« ima 19 topov. Pri avstrijski eskadri, ki se odpelje v Arhipel, so še križarka »Admiral Spaun« in torpedovki »Uskoke« in »Wildfang«. Grof Montecucoli se je izrazil o namenu te ekspedicije, da se odpelje eskadra v Arhipel, kjer bo za vsak slučaj križarila, če bi bilo treba ščititi življenje in imetje avstrijskih podanikov. Na visokem morju je dobila avstro-ogr-

ska flotila brezlično povelje, da naj križari pred Smirno. — Križarka »Aspern« dospe jutri v Carigrad.

Cilji balkanskih držav.

V dunajskih diplomatskih krogih govore, da bodo velesile sedaj posredovale pri balkanskih državah ter jim sporočile željo Turčije po miru. Sele če bodo balkanske države privolile v posredovanje, se bo začelo pravo posredovanje. Na Dunaju pa mislijo, da bodo hotele balkanske države pridobiti nekaj časa, da dosežejo svoje cilje, ki so: 1. Biti bitko pri Cataldži, ki se bo vršila najbrže koncem tega tedna; 2. zavzeti Odrin, 3. zavzeti Skader in 4. zavzeti Solun in Bitolj.

Parlamentarni drugi državni tajnik angleškega zunanjega urada, Acland, se je izrazil včeraj, da obstoja nekaj upanja, da bo uspeh sedanje vojne bolj zadovoljiv kakor je bila sto in sto let obstoječa situacija v Evropi. Velike ljudske mase bodo dobile boljšo vlado, kakor so jo imele doslej. Upati je, da bo mogoče doseči rešitev s splošnim pritrditvijo in da tem majhnim državam ne bo treba zopet poseči po orožju, velesile pa ne bodo živele v večni negotovosti, kje se pokažejo prihodnje težkoče.

Velesile.

Včeraj je turški poslanik izročil avstrijskemu zunanjemu ministrstvu prošnjo za posredovanje, da pride do premirja. Prošnjo so izročili v Budimpešti se mučnemu grofu Berchtoldu. Vsled tega turški poslanik včeraj še ni mogel dobiti odgovora. To je edina potrjena vest, ki jo imajo glede vprašanja intervencije. Iz ekspozice grofa Berchtolda je razvidno, da je Avstro - Ogrska glede te zadeve še vedno v kontaktu z drugimi državami in da se dogovarjanje še ni prekinilo. Novi Poincaréjev predlog, o katerem je poročal Reuterjev biro, do včeraj še ni bil znan na Dunaju.

Tudi iz Berolina poroča »Nord-deutsche Allgemeine Zeitung«, da je turški poslanik izročil onodnemu zunanjemu ministrstvu enako prošnjo. Nemška vlada je na to odgovorila, da je pripravljena, sporočiti to željo državam, ki se bojujejo proti Turčiji, če tudi druge velevlasti to store. Seveda je pa odvisno od bojujočih se držav, če bodo to željo upoštevale ali ne.

»Wiener Allgemeine Zeitung« je izvedela iz Pariza od posebne strani, da francoska vlada ne namerava vprašati balkanskih držav, žele - li posredovanje evropskih velesil. Francoska vlada je mnenja, da bi tako vprašanje značilo nekaj pritisk na balkanske države in smatra mediacijo velevlasti le za slučaj nakazano, če prosijo tudi balkanske države za njo. V takih okoliščinah je le malo upanja, da pride do mediacije. Vojaki krogi balkanskih držav hočejo doseči tudi končne uspehe: Bolgarska armada hoče zasedi Carigrad, grška pa Solun. Dokler se to ne zgodi, ne bo nikakega mirovnega pogajanja.

Francoski listi polemizirajo z dunajskim časopisjem, da je Poincaréjev predlog omenjal tudi »desinteressement territorial«. Ta trditve je popolnoma napačna. V predlogu Poincaréjevem je bilo izrecno rečeno: »desinteressement absolu«. Toda celo v slučaju, če bi se govorilo o »desinteressementu territorial«, ne bi bil ta izraz nikakor dvomljiv. Pod tem bi se lahko razumela obveznost, da bi se interesirali, na kak način se bodo vršile teritorialne izpremembe na Balkanu. O takem desinteressementu bi se seveda tudi ne moglo govoriti. To je ravnotako samoočeno bi razumljivo, kakor trdna volja Avstro - Ogrske, da ne bo napravila nikakih novih teritorialnih pridobitev na Balkanu.

Politična korespondenca poroča iz Sofije: Izginilo je upanje, da bi sedaj upoštevali kako posredovanje. Naglašajo se, da bo Balkanska zveza po odločilni bitki pri Cataldži mogla nastopiti z večjimi zahtevami nego sedaj. Želja, ki jo je prej imel izven armade samo en del političnih krogov in ki obstoji v tem, naj se mir sklene šele pred durmi Carigrada, je zadobila značaj splošne odločne zahteve.

Iz Londona poročajo v Pariz: Kakor se poroča z Dunaja in iz Berolina, je odgovor teh treh velevlasti na francoski predlog zelo zadovoljiv. Trozvezne velevlasti priznavajo korist mediacije, vendar pa opozarjajo na to, da se ta ne sme vsiliti, temveč zahtevati jo mora vsaj ena od vojskujočih se držav. Kakor hitro se bo zahtevalo, bodo trozvezne države pripravljene, stopiti v zvezo z velevlastmi tripeleto, da se določi pogoj, pod katerimi se naj vrši mediacija.

Turčija bo mediacijo, ki so jo velevlasti odklonile, ker je Turčija

zahtevala, naj se prisili balkanske države do premirja, v par dneh obnovila v drugi obliki. Velevlasti se bodo najprej informirale pri balkanski diplomaciji o pogojih, pod katerimi prenehajo sovražnosti. Vsaka zase bo postopala, vendar bodo pa med seboj v vednem kontaktu. Pod temi pogoji ni izključeno, da bo francoska vlada izvršila novo mediacijsko formulo.

Balkanska vojna in Srbija*

od dr. J. Cvijića.

Priredil Anton Trstenjak.

Znan srbski znanstvenik dr. J. Cvijić je spisal članek za časopis Review of Review, zvezek za november t. l., da pouči Angleže o balkanskih razmerah, osobito o neznosnem položaju Srbov, ki prebivajo v Stari Srbiji in Makedoniji. Dr. Cvijić je sam potoval zadnjih dvanajst let radi znanstvenih študij po Stari Srbiji, Makedoniji, Epiru in Tesaliji, torej so mu razmere dobro znane. A tudi »Srpska akademija nauka« proučava že več nego 20 let migracije in rod prebivalstva Srbije, kar se je v članku vpoštevalo. V njem se naštevajo mnoge misli, katere se tičejo vojne akcije Zveze Balkanskih Držav, posebe Srbije, in priobčil ga je Urad za obveščanje tujih dopisnikov in tujega časopisa (Biro za obveščanje stranih dopisnikov in strane žurnalistike), prvo knjižico iz naslednjih razlogov:

1. da svojim članom in drugim da urejeno gradivo za obveščanje tujcev;

2. da jugoslovanskemu tisku (posebno srbskemu izven Srbije, hrvaškemu in slovenskemu) pomore pri ustvarjanju političkega mišljenja o današnjih dogodkih.

Gospodine! Vi ste neposredno pred početkom neprijateljstva izmed Zveznih balkanskih držav in Turčije želeli, da napišem za vašo znamenito revijo članek o položaju Srbije v balkanski krizi. V tem času pa je bila napovedana vojna in jaz mislim, da ustrežne vaši nameri, ako v tem članku razložim vzroke, radi katerih je Srbija bila prisiljena iti v boj, potem njene težnje in naposled da še nekoliko očrtam cilje Zveze balkanskih (krščanskih) držav.

I.

Znan je težaven političko-geografski položaj Srbije: na glavni komunikaciji, katere iz srednje Evrope drži proti Solunu, izmed Avstro-Ogrske, katere je stalno zavzela Bosno in Hercegovino, zemlji čisto srbskega prebivalstva, in izmed Turčije, v kateri je mnogo srbskega prebivalstva in v kateri vlada malone stalna anarhija. Naravno je, da se je Srbija posebno po aneksiji Bosne in Hercegovine naglo in intenzivno vojniški pripravljala; koliko je v tem imela uspeha, bode pokazala vojna, katere se je sedaj pričela. Ta vojna s Turčijo ni bila nikakor gotova, ni se smatrala, da bo tako hitro izbruhnila, ni izživana, in Srbija je zdaj bila primorana, da ide v boj. Še več, vojna je za Srbijo došla v neugodnem času, ker se z njo more zaustaviti in kompromitirati ekonomski razvitek Srbije, kateri se je poslednje desetletje jako dobro razširil.* Financijsko stanje zemlje je od leta do leta tako dobro, da se bilanca končuje z znatnimi prebitki.** Osobito se razvija duševna kultura: veda, književnost, umetnost. Nam je najprijetnejše moralno stanje dežele, katero se je posebno pokazalo ob mobilizaciji in katero je nadkrililo pričakovanje tudi največjih optimistov. Vsakdo, do najnavadnejšega seljaka, ima občne interese za svoje in je gotovo vsakdo jasno videl položaj dežele in svojo dolžnost. Nikogar ni bilo treba obveščati. Videle so se, da pametni in domoljubni ljudje niso potrebni, ker so vsi ljudje postali pametni. Misli se je poglavito na to, da se tako odlično upejlan splošni razvitek in povoljno stanje duhov ohrani in dalje porabi za ekonomski in kulturni razvoj Srbije.

Dalje, ne samo inteligencija, nego tudi narodne mase vedo iz iz-

* Balkanski rat i Srbija od dr. J. Cvijića. Beograd. Štampano u državnoj štampariji Srbije 1912. Publikacije informacionog biroa.

** Citaj knjigo Alfreda Steada: Servia and the Servians. London 1909.

Srbski minister financij je ob zapčetih bojih izjavil: Srbija razpolaga s toliko gotovino, da se more vojskovati 6 mesecev, brez zadolževanja in brez vsakih finansijskih nezdod. Prof. ekonomije Otto Neurath, kateri proučuje ekonomsko stanje balkanskih držav, je dognal, da Srbija razpolaga z gotovino mnogo večjo od 100 milijonov, in je označil kot rezultat svojega proučevanja ekonomskega stanja: »Alles in allem, die finanzielle Kriegsbereitschaft Serbiens ist trefflich.« (»Neue Freie Presse«, 18. oktober 1912.)

kustva, kako je težavna vsaka vojna s Turčijo. Ob tej priliki se je vedelo, da so Turki pred početkom neprijateljstva imeli proti Srbom in Belgarom 260.000 vojakov, vojske prvega reda, navdušene in fanatične, katere bi, ako bi nastala vojna, imela »di to prednost, da je v defenzivi. Poleg tega ima Turčija neizčrpen izvor vojakov v Mali Aziji, kateri nepretrgoma prihajajo.

Nepravilno bi torej bilo misliti, da so balkanske države in posebno Srbija, želele vojne s Turčijo à tout prix. Ali je takisto radi točnosti potrebno poudariti, da je vendar vedno bila nevarnost in se je pričakovalo, da moremo biti izzvani na vojno s Turki: radi gostih obmejnih spopadov ali malone stalnega vojnega stanja ob meji, radi obupnega položaja naših rojakov na Turškem in radi gostega prekinjevanja in oviranja, katero trpi izvoz Srbije, namenjen skozi Turčijo. O tem bomo posebej razpravljali v prihodnjem poglavju. A zdaj bom razložil neposredne povode, kateri so prisilili Srbijo, da je šla na boj s Turčijo.

(Dalje prihodnjik.)

Stajersko.

Iz Celja. Za prihodnje zasedanje porotnega sodišča v Celju so bili izrečani sledeči gospodje kot glavni porotniki: Miloš Jarnovič, trgovec v Dramljah, Ivan Pleskovič, uradnik v Trbovljah, Jožef Grobelnik, posestnik v Gotovljah, Franc Pirh, mesar v Vitanju, Konrad Rist, gostilničar v Rogški Slatini, Ivan Lavrič, trgovec na Vrnskem, Franc Jelen, gostilničar na Polzeli, Kar Kitzer, uradnik v Trbovljah, Jože Ježovnik, posestnik v Starem trgu, Janez Hajnšek, gostilničar na Pristovi, Franc Varlec, gostilničar v Brezicah, Pavel Popič, veleposestnik v Radušu, Franc Birtič, gostilničar pri Sv. Lenartu, Ludvik Vrhovnik, kmet v Zičah, Franc Petrin, lesni trgovec v Kokarjih, Jožef Rataj, posestnik v Hruševcu, Franc Zorko, gostilničar v Brezini, Jurij Završnik, posestnik v St. Petru ob Savinji, Andrej Presker, obč. uradnik v Celjski okolici, Martin Kovač, pleskar v Konjicah, dr. Adolf Mravlag, c. kr. notar v Laškem trgu, Rudolf Schmidt, trgovec v Brezicah, Tomaž Grah, gostilničar v Gaberju, Anton Neger, mehanik v Celju, Avgust Kolarič, kovač v Celju, Franc Cajhen, gostilničar v Polzeli, Franc Kovač, čevljar v Konjicah, Jože Westen, kamnosek v Vitanju, Janez Silčič, tovarnar v Zidanem mostu, Hans Baumann, usnjarski mojster v Konjicah, Janez Koželj, gostilničar v Kozjem, Alojz Koser, trgovec v Sočanju, Karl Jaklin, trgovec v Vitanju, Rudolf Stermecki, trgovec v Celju, Ivan Volčanšek, gostilničar v Brezini, Vincenc Kveder, trgovec v Zalcu. Kot nadomestni porotniki so bili izrečani: Oton Kuster, vinski trgovec v Celju, Janez Petrak, posestnik v St. Petru, Franc Senica, usnjar v Vojniku, Samuel Braun, hišni posestnik v Celju, Jože Schmidl, kontrolor v Celju, Janez Kostomaj, posestnik v Lipovcu, dr. A. Božič, odvetnik v Celju, Karl Hauswirth, trgovski pomočnik v Celju in Valentin Samec, posestnik v Runtolah.

Iz Celja. Po večletnem prizadevanju se je vendar posrečilo ustanoviti v Gaberju slovensko požarno brambo. To društvo je v humanitarnem in narodnem oziru velikega pomena za našo okolico; zato uživa tudi splošne simpatije in lahko računa na vsestransko podporo. V nedeljo dne 10. novembra priredi društvo svojo prvo zabavo za člane in prijatelje v Sokolskem domu pod imenom »Martinov večer«. Opozorjamo s temi vrsticami narodno občinstvo znova, da se udeleži v čim največjem številu te prireditve naših slovenskih gasilcev v okolici.

Iz Celja nam tudi še pišejo: Na shodu političnega društva »Naprej«, ki se vrši v soboto zvečer v gostilniških prostorih Narodnega doma, se bode razpravljalo o celjskem gimnazijskem vprašanju. To je za nas tako važna kulturna in kakor stoji stvar, žali bože tudi politična zadeva, da ne sme na sobotnem shodu manjkati nobenega narodno čutečega celjskega Slovenca. Naš klic po rešitvi celjskega gimnazijskega vprašanja mora biti tako močan in odločen, da se ga bo vendar enkrat slišalo tudi na merodajnih mestih! Govorilo pa se bo ta večer tudi o balkanski vojni in eventualno tudi o kakih lokalnih političnih in gospodarskih vprašanjih.

Uradni dnevi spodnještajerskih okrajnih glavarstev se vrše: 7. v Slovenski Bistrici, 13. v Zg. Radgoni in Kozjem, 14. v Arnovžu in pri Sv. Lenartu, 15. v Smarju in Sevnici, 27. v Mamberku, 28. v Trbovljah.

Iz Središča nam poročajo: V nedeljo, dne 17. novembra dopoldne se vrši po maši shod na Kogu pri gostilničarju in županu Borku, popoldne ob 3. uri pa pri Horvatu v Središču. Na obeh shodih govori dež. poslanec dr. V. Kukovec.

Iz Središča. V nedeljo, 17. nov. zvečer prirede tukajšnji narodnjaki pri Zidariču veselico v prid strankinemu Narod. skladu. Zavsako uspešno vojsko je treba denarja, in zopet denarja! Tega reka se spominjate somišljeniki v trgu in celi bližnji okolici in prihitite ta dan množično v Središče, da bo čisti dobiček veselice čim lepši.

Iz Smarja pri Jelšah, nam pišejo: Napredno politično in gospodarsko društvo za šmarski okraj priredi dne 8. decembra pri Habjanu Aškerc večer. O Aškercu in njegovih delih bo predaval g. prof. dr. Ilešič iz Ljubljane. Sodelujeta nadalje šentjurski pevski zbor in celjska narodna godba.

Iz Maribora. Za društvo »Dijaški dom v Mariboru« so darovali od 22. majnika t. l. naprej: na ustanovni p. K 100 dr. Fran Jurtele v Ptuj, in dr. Franc Voušek v Mariboru, K 50 Oton Ploj v Črnomlju, K 40 Josip Rapoc v Mariboru, K 17 Narodna Čitalnica v Ptuj, mesto venca na grob Aškerc, K 10 dr. Anton Schwab v Celju, po K 5 Josip Kožuh v Celju, F. Segula, župnik pri sv. Roku ob Sotli, dr. Urban Lemež v Slov. Bistrici, Henrik Schreiner v Mariboru in K 3 Tomaž Mikl pri sv. Marjeti. — Odbor.

Drobne novice. Iz Teharja nam poročajo: Pri nas živi neko žalostno društvo, ki mu pravi g. kaplan, »Orel«, ljudstvo pa »Čuk«. Veliko agiliteti ni bilo nikoli v tem društvu — navzlic mastnim podporam »Slovenske Straže«; sedaj pa ga grozi vzeti zima, ker kmečki fantje izstopajo drug za drugim. Očividno so siti kaplanove komande, za katerega nimajo ničesar drugega kot blagolasje nazivanje »Čuk«. — Od Sv. Bolfanka nad Središčem nam poročajo: Požarna bramba na Vitano bo imela v nedeljo dne 10. novembra slavno — blagoslovlanje svoje nove brizgalne. Bratska društva v sosesčini so prisrčno vabljena. — Iz Celja. Te dni je nastopilo nanavado mrzlo vreme. V ponedeljek popoldne so naletavale prve snežinke. — Iz Maribora. Dne 1. decembra se vrši tu shod zaupnikov nemškega »Volksrata« za Spodnje Stajersko. — Iz Gradca. V ponedeljek dne 4. novembra je stajerski namestnik grof Clary and Aldringen slovesno zaprisel novega graškega župana dr. pl. Fleischhackerja. — Iz St. Ilje nad Mariborom poročajo: Te dni je zašel na železnično progo lep bik matijadvorske pasme. Stroj prihajajočega tovornega vlaka ga je zgrabil in ubil. — Iz Rogatica poročajo: V naši okolici krajevo hrvaški tatovi, da je veselje. Pred kratkim so pobrali pri Jakobu Škorcu v Gaberjah in pri posestniku Mariji Kos v Spod. Sešovem veliko živeža in obleke. Trebalo bi nekoliko bolj energično zastražiti mejo.

Koroško.

Otrok se je poparil. Iz Celovca poročajo: Štiriletni deček Matevž Kus, sin neke dekle, se je ponesrečil polil z vrelo vodo. Prepeljali so ga v tukajšnje deželno bolnišnico.

Samomor. Iz St. Ruperta pri Celovcu poročajo: Predčerašnjim se je zastrupil Peter Sablačan. Vzrok samomoru še ni znan.

Primorsko.

Italijanska kultura. Iz Trsta poročajo: Tržaška italijanska mularija je zopet pokazala svojo kulturo. Napoti jim je namreč nova slovenska šola pri Sv. Jakobu. Se isti dan, ko je bila šola otvorjena, so pobili 5 šip. Dan sv. Justa pa je velekulturna sodrga praznovala s tem, da je razbila dva okni.

V cerkvi ga je kap zadela. Iz Trsta poročajo: V soboto je v cerkvi sv. Justa malo pred začetkom pontifikalne maše zadela kap primarija v tržaški civilni bolnišnici, dr. Lorenzuttja. Prenesli so ga nezavestnega v zakristijo, kjer je kmalu potem umrl.

Lloydovi parniki in vojna. Iz Trsta poročajo: Lloydov parnik Urano je predčerašnjim ustavljen na potu iz Santi Quaranta neki grški torpedni čoln. Grški častnik je označil tovar na parniku kot vojni plen. Parnik je moral pluti do Krfa, kjer je izkrcal vse blago, ki ga je imel. Poveljnik Lloydovega parnika »Albania«, ki je predčerašnjim priplul iz Sante Maure, je pripovedoval, da parnik ni smel pristati v pristaniščih Preveza, Parga in Zajeda. Mudir v Santi Quaranti je pozval Lloydovega agenta, naj zapusti mesto. Agent pa je odgovoril, da sme to storiti samo na povelje konzula v Janini. Ta mu je pa zapovedal, da mora imeti na agenturi vedno izobeseno avstrijsko zastavo. Mudir mu je odgovoril, da mora s svojimi podaniki zbežati, ko se pa vrne, bo agent prvi masakriran.

Samomor vojaka. Iz Poreča poročajo: V tukajšnji vojašnici se je obesil vojak Stefan Vecsi, ker se mu je baje preveč tožilo po domu.

Cerkev oropali. V Povirju so pretekli četnik vlomili v ondotno župno cerkev tatovi ter jo skoro popolnoma oropali. Iz skrinjice za milodare so vse pobrali. Nadalje so vzeli iz krstnega kamna srebrno žlico, iz zakristije 50 prtičev, en kelih, kustodijo z zlato lunico, iz tabernakelja ciborij, monštranco in še več drugih stvari. Isto noč je bilo vlomljeno tudi v podružnično cerkev v Merčah, kjer so pobrali miloščino, en kelih in tri svetilke izpred oltarja.

Senzacionalna porotna obravnava. Iz Zadra poročajo: Obravnava proti onim hrvaškimi dijakom, ki so s ponarejenimi dokumenti osleparili graško »Selbsthilfe«, se vrši v prvem zasedanju tukajšnje porote.

Šest tednov strogega zapora radi prodaje pokvarjenega mesa. Deželno sodišče v Zadru je obsodilo tovarnarja klobas na šest tednov strogega zapora, ker je prodajal pokvarjeno, smrdljivo gnat in ker je imel v kletah za prodajo pripravljeno ikasto svinjsko meso. Mesar se je radi kazni pritožil na kasacijski dvor in trdil v pritožbi, da on ni vedel, da je meso bilo zdravju škodljivo. Kasacijski dvor pa je rozsodbo potrdil, ker so zvedenci izpovedali, da je gorej opisano meso res bilo zdravju škodljivo. Sodišče pravi, da mora vsakdo, ki se peča z živili, imeti o njih toliko znanja, da loči zdravo in dobro blago od slabega in škodljivega.

Nov torpedni čoln izpuščen v morje. Iz Reke poročajo: Včeraj ob desetihi dopoldne so v ladjedelnici »Danubius« v Portore izpustili v morje nov torpedni čoln vojne mornarice. Torpedni čoln nosi ime »Tatra«.

Družba sv. Cirila in Metoda slov. občinam in denarnim zavedom!

Slavni odbor!

Težak boj bijemo Slovenci za svoj narodni obstanek, za obrambo svojega jezika in svoje dedne grude. Lepa je slovenska zemlja že sama po sebi, še lepša, ker je naša domovina in dragocena dedščina po naših pradedih, ki so žrtvovali za njeno obrambo čisto svojo kri; zavidajo nam za njo drugi narodi in tekmujejo med seboj z velikimi žrtvami, kdo si pridobi preje in več tega lepega in svetovnovajnega sveta.

Nemila naša soseda, na severu Nemec, z juga Italijan, vporabljata vsa mogoča sredstva, da širita svoje ozemlje na škodo naše domovine in našega naroda.

Tam, kjer se ne da pokupiti našega sveta in naših ljudi po nemškem društvu »Südmarck«, skušata nam potučiti agresivni šolski društvi »Schulverein« in »Lega nazionale« slovenske otroke, vdihajoč jim nemškega, oziroma italijanskega duha in sovražnost do vsega, kar je slovenskega. Tam, kjer nam določujejo usodo večine, uničujejo nam naše manjšine s tem, da nam ne dovoljujejo sredstev, s katerimi bi se mogli kulturno in gospodarsko razvijati kot Slovenci na rodni zemlji. Tako nimajo Slovenci na Koroškem slovenskih ljudskih šol, v Trstu, ki je največje slovensko mesto, nimamo niti enega razreda slovenske ljudske šole, a po mnogih obmejnih pokrajinah izgubljamo šolo za šolo, občino za občino...

V obrambo slovenske zemlje in slovenskih otrok ustanovljena je družba sv. Cirila in Metoda, katere gradbi v zbirajo otroške vrtce in slovenske ljudske šole v onih krajih, kjer se Slovincem ne da iz javnih sredstev učnih zavodov, v katerih bi se poučevalo na podlagi materne slovenskega jezika. Takih učnih zavodov je ustanovila družba sv. C. in M. po Kranjskem, Stajerskem, Koroškem in Primorskem, a prav letošnje leto je zgradila nov otroški vrtec pri Sv. Mariji Magdaleni v Trstu in veličastno poslopje za šestrazredno deško in šestrazredno dekliško ljudsko šolo s 24 šolskimi sobami pri Sv. Jakobu v Trstu. V teh družbinah učnih zavodih se je poučevalo preteklo šolsko leto čez 3000 slovenskih otrok. Nahajajo pa se še tisoči in tisoči slovenskih otrok, ki niso deležni pouka v materinem jeziku in tako izgubljamo tisoče našega naraščaja leto za leto in s tem potujčenci krepimo izpodrivajoče nas.

Veliko skrbí povzroča družbenemu vodstvu vzdrževanje že obstoječih otroških vrtcev in šol, te skrbí so letos povečane, ker bo sam Trst zahteval okoli 40.000 K več, kakor predlanskim, povečane so pa tudi po računu za l. 1911, ki kaže dohodkov 45.000 K manj, kakor oni za l. 1910, a proračun za l. 1913 zahteva dohodkov 334.850 K, katerim bi morala poleg redne dobrodelnosti prispevati izvenredna rodoljubna požrtvovalnost z vsoto 194.850 K.

Ob teh skrbí pa dobiva vodstvo srčnost, kadar se ozira na družbene

prijatelje. Narod, ki je rodil rodoljube Polaka, Kotnika, Fabjančiča, Mar. Vilharjeno, narod, ki v rodoljubni vni s sto in stotisoči kron vzdržuje razna kulturna društva, tak narod je krepak, ima gotovo bodočnost. In družba sv. Cirila in Metoda se veseli tega, da so najboljši Slovenci njeni prijatelji in podporniki.

Da bode družba sv. C. in M. vzdrževala ustanovljene zavode in da bode mogla nadaljnjim zahtevam in že dobro znanim nujnim potrebam ustrezati, prosimo, iskreno prosimo, naj se združijo k vsem njenemu prekoristnemu delu vsi, katerim je ljubna naša domovina, kateri se čutijo Slovence.

Slavni odbor! Vodstvo družbe sv. C. in M. se obrača do Vas z iskreno prošnjo, da sestavljajo proračun za prihodnje leto, ali določujoč razdelitev podpor v dobre namene, se spomnite blagovoljno s primernim prispevkom zaščitnice in prosvetiteljice Slovencev v obmejnih krajih, družbe sv. Cirila in Metoda.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 14. oktobra 1912.

Dnevne vesti.

V proračunskem odseku poslaneke zbornice igrajo zdaj slovenski klerikalci nekam komično vlogo. Začeli so obstrukcijo. Ni še dolgo tega, kar so nam klerikalci slovesno naznanili, da bodo začeli za združene Slovencev in Hrvatov velikanski boj in dali so razumeti, da bodo z obstrukcijo ustavili delovanje različnih zakonodajnih zborov. Obljube so bile silno bahaške — dejanja so pa več kakor skromna. Ta obstrukcija, ki so jo klerikalci zdaj začeli v proračunskem odseku, niti ne zasluži tega imena. To je ponižno markiranje obstrukcije — tako ponižno, kakor da so klerikalci prej potrkali pri visoki vladi in vprašali: prosimo spoštljivo dovoljenja, da smemo malo obstruirati, samo tako zaradi lepšega in le toliko, da visoki vladi ne bomo nadležni. Gospod Gostinčar je nekaj govoril v slovenskem in nemškem jeziku. Njegov govor je bil menda zaradi tega obstrukcijskega značaja, ker ni imel prav nobene vsebine. Ko se je bivšemu ministru in načelniku proračunskega odseka zdelo, da je te »obstrukcije« zadosti, je dvignil prst in gospod Gostinčar je utihnil. Samo to si je izgovoril, da dobi za njim profesor Jarc besedo. To se je zgodilo. Profesor Jarc je imel kratek govorček in seja je bila končana. Hitro je šlo. Če bodo klerikalci tudi v prihodnjih sejah tako obstruirali, potem ne bodo s to obstrukcijo nikomur niti najmanjše »sitnosti« provzročili. Sicer pa izjavljajo klerikalci sami, da nečejo s svojo »obstrukcijo« delati ovir parlamentu in odseku, ampak samo demonstrirati proti Cuvaju. Ker je sedanjí čas silno resen, moramo biti klerikalcem hvaležni, da vsaj nekoliko skrbje za zabavo in kratkoročje. Škoda, da ni mogoče v kinematografu pokazati, kako Gostinčar in Jarc »šturmata« Cuvaja.

Krščanski socialci za Turke. S Turki simpatizira med nemškimi listi najbolj znano krščansko-socialno glasilo »Deutsches Volksblatt« na Dunaju. Krščansko socialci in zadržljivo s simpatijami za Turke, toda to dunajsko krščansko-socialne gospode, ki je v tesni zvezi z našimi klerikalci, čisto nič ne moti. Turki so sovragi Jugoslovancev, tudi mi smo njihovi neprijatelji, ergo morajo biti naše simpatije na strani Turkov, tako mislijo ti »kristjani« in tako tudi pišejo. Včerašnji »Deutsches Volksblatt« piše med drugim: »Usoda Nemcev v Avstriji je tesno zvezana z nesrečo turškega orožja, zakaj v najvišji meri je sumljivo dejstvo, da skušajo avstrijski slovanski poslanci — še predno so balkanske države izvedevale kakšno — spominjanja vredno zmago (!) — zagovarjati politične interese nam že leta sovražnih balkanskih držav, in hočejo našo vladu prisiliti, da bi ne nasprotovala brezmejnemu željam svojih zmag se zavedajočih balkanskih držav. In če slovanski poslanci v Avstriji — in za njimi stoje slovanske mase — že sedaj nastopajo tako svesti si zmag in boljše bodočnosti, ko še ni končana slovansko-turška vojna, kaj si bodo šele potem drznili, s kakšno gotovostjo in smelostjo bodo šele potem postopali, če bodo balkanske države res vse dosegle, kar sedaj s toliko gotovostjo zahtevajo! Vpliv tega uspeha na slovanske narode v Avstriji ne bo izostal. Vihar na Balkanu bo valove slovanskega navdušenja vrgel tudi na obali avstrijske.« In na drugem mestu piše isti »Deutsches Volksblatt«: »Ustanovitev velike slovanske države ali vsaj kake v svojih glavnih ciljih edine državne zveze na Balkanu, bi vplivala na slovanske narode na jugu naše države, kot magnetna gora v pravljici. In potem se naj ravnamo po nasvetu gospoda Poincaréja in proti svojemu boljšemu prepričanju in proti vsake-

mu naravnemu čustvu podamo izjavo, da bomo ostali mirni in naj se zgodi na Balkanu, karkoli se hoče, ker so baje dogodki na jugu naših mej za nas docela brezpomembni. — Torej usoda Nemcev v Avstriji je v tesni zvezi z nesrečo turškega orožja! Če je to res in res mora to biti, ker to zatrjuje »Deutsches Volksblatt«, potem so s turškimi porazi v živo zadeti tudi avstrijski Nemci. Ker pa sami Nemci priznavajo, da so Turki doživeli na bojišču pravi debacle, potem mora skrajno slabo stati tudi nemška stvar tudi v Avstriji, vsaj po »Volksblattov« logiki. Ali je to res, prav resnično res?

— O »ušivih narodih« in »kostrunskih tatovih« na Balkanu kaj radi pišejo naši ljubeznivi nemški listi. Tudi v berlinskem časopisu »Pan« je izdajatelj tega lista Alfred Kerr v svojem entuzijazmu za Turke, ki je sedaj splošno razširjen v Nemčiji, rabil za krščanske balkanske narode lepo besedo — »ušivi narodi« (»Lausevölker«). Na to je dobil od nemškega državnega poslanca v Berlinu, Hermana Wendela, ki je začetkom vojne v naučne svrhe prepotoval Srbijo, zelo čitanja vredno pismo, ki ga je »Pan« v svoji zadnji številki ponatisnil. Pismo se glasi: »Ne samo proti ljudem, marveč tudi proti narodom moramo biti pravični. Zato močno boli človeka, ako čita, da v svojem listu zaničljivo govorite o »ušivih narodih« na Balkanu. Bolgare in Črnogorce poznamo samo površno, novodobnih Grkov pa čisto nič. Toda Srbe sem spoznal kot simpatičen narod, kot demokratsko pleme odkritega in poštenega značaja, ne kot narod strežajev, kakršni smo mi Nemci bili »nekoč«; spoznal sem jih kot narod, ki ume rabiti možgane in roke in ki hoče naprej, vedno nevzdržno naprej. Takšne sem videl Srbe v mirnih časih. In prav sedaj se vračam iz Srbije, kjer sem bil navzoč, ne pri mobilizaciji ene armade, marveč celega naroda, ki gre v borbo na življenje in smrt z namenom, da bi tudi to ljudstvo postalo narod med drugimi narodi Evrope, ne pa več brezpravna čreda, na milost in nemilost izročena avstrijskim eksportnim kapitalistom in ogrskim svinjerecem. Se mi zveni v ušesih ginljiva prošnja, s katero je zaključil svoj razgovor finančni minister dr. Paču — iz njegove inteligence bi se dalo izrehati tucat nemških državnikov nad povprečnostjo — »Bodite dobri Srbiji!« In videl sem krepkega mladeniča, ki se je poslavljaj od svoje črnolase ljubice z besedami: »Sladka moja draguna« ter odšel tjakaj, kjer žvižgajo krogle; in matere, katerim je vojna vzela njihove edince in ki so s solznimi očmi, a s špartanskim glasom vzklikale: »V takšnih časih starši nimajo pravice do otrok!« In vojaki, ki so jih odpravljali na kolodvore, so nosili na kapi in vojaški suknji zadnje blesteče cvetke kasne jeseni... Res, naj bi se prepustilo skriblerškim naturam Maksimilijan Hardenovega kalibra govoriti o »ušivosti« dežele, ki ima toliko drugega bogatstva... Herman Wendel, vpkokojeni major. — Tako piše pošten in čistokrven Nemec, dunajski in monakovski zagrizenci pa bodo še nadalje gonili pesem o »ušivcih« in »kostrunskih tatovih«.

— Katoliški škof o dogodkih na Balkanu. Cerkveni knez, po vzoru velikega Strossmayerja, je škof Uccellini v Kotoru. Te dni je bival v Dubrovniku in je na vprašanje, kako misli o dogodkih na Balkanu, odgovoril, kakor poroča »Crvena Hrvatska«, tako-le: »Nisem mislil, da mi bo Bog podelil milost, da bom še živel in videl ta srečni in veliki dan!« Kaj pa naši slovenski katoliški škofje? Ti molče, ker so najbrže tistih nazorov, kakor nadškof v Zadru, Puljišči, ki je dame, nabirajoče prispevke za balkanske ranjence, brez daru spodil, pozneje pa poslal odboru sto kron, ker ga je radi njegovega brezdušnega in nekrščanskega nastopa proti damam, oštel sam dalmatinski namestnik grof Attems. Seveda je odbor to prisilno darilo hvaležno odklonil. No, nam se zdi, da pri nas niti prisilnih darov takozvanih cerkvenih knezov ne bo treba vračati.

— Stroge odredbe pri občinskih volitvah v Prečini. Da se to pot ne bodo mogle vršiti zopet take sleparije, kot so se pri zadnjih občinskih volitvah, je deželna vlada izdala za te volitve jako stroge odredbe. V kolikor se je od teh odredb že zdaj izdalo v javnost, pride posebno v pošteva ona odredba, s katero je obema gostilnoma blizu volišča že v nedeljo bilo ukazano, da se za čas volitev obe gostilni zaprejo. Gostilničarji so seveda zelo razburjeni in so se pritožili naravnost pri deželni vladi v Ljubljani. Med drugimi razlogi izdala tudi ukaz, da je vsaka teh gostilna od volilnega lokala oddaljena nad 50 m. Nadalje je politična oblast izdala tudi ukaz, da se na volišču in v bližini volišča brez vsakega obzira na osebo ali stranko zabrani vsaka volilna agitacija. To pot bo mora-

la politična oblast v Novem mestu uradoma poslati na volišče svojega zastopnika. Proti protestu volilcev se v to svrhu odpošlje zopet praktikant Golija.

— Iz justične službe. Deželni sodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča dr. Ivan Kladva v Kamniku je dobil naslov višjega deželno sodnega svetnika.

— Iz ljudskošolske službe. Na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajoče učiteljice Otilije Jugove je imenovan za suplenta na ljišoli na Blokah učiteljski kandidat Stanislav Vrežec.

— Pomaknenje. Višji evidenčni geometer I. razreda Ivan Mattesich v Ljubljani je pomaknjen v VII. činovni razred.

— Liga slovenskih železniških organizacij ima jutri na Dunaju svoj izvršujoči kongres. Tega kongresa se izmed jugoslovanskih državnih poslancev udeleži poslanec dr. Ravnihar.

— Za bolgarske, črnogorske in srbske ranjence je darovala Kolinska tovarna kavnih primesi znatno vsoto 500 K, h kateri je prispevala tovarna v Ljubljani 200 K, centrala v Pragi ter tovarni v Kolinu in Prostějovu pa po 100 K. Kolinska tovarna zasluži za svoj dar toplo priznanje in vsakemu njene izdelke priporočamo.

— Pouk v strojepisu. Slov. trg. društvo »Merkur« naznanja svojim članom, da prične pouk v strojepisu v nedeljo dne 10. t. m. ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih. Poučevalo se bo vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Rabil se bo stroj sistema »Oliver«. Dva stroja tega sistema je dal društvu na razpolago tukajšnji reprezentant gospod Bamberg mlajši.

— O ljudski šoli v Spodnji Šiški. Kako razumevajo naši mladi učitelji, vzgojeni v Slomškovem duhu, vzgojo mladine, je pokazal včeraj dopoldne mučen prizor, ki se je nudi prebivalcem hiš v sosesčini ljudske šole v Spodnji Šiški. Na sredi dvorišča sta v senci klečala na trdo zamrznilih tleh dva dečka, med tem ko so drugi na solncu telovadili. Človek, ki ima srce, si niti predstavljati ne more, kako more mlademu učitelju pasti v glavo tak barbarski način kaznovanja. Res si ne moremo misliti, je-li tako neumen, da ne uvidi posledic, kakršne more imeti tako postopanje, ali pa je tako hudoben, da hoče ne glede na posledice zadostiti svoji maščevalni strasti. Dečka sta klečala na zamrznjenih tleh cele pol ure in sta si lahko nakopala s tem bolezen za vse življenje. In kaj je bil vzrok tej nečuvni kazni? Pri telovadbi sta se smejala. C. kr. okrajni šolski svet naj tega učitelja pouči, da se mladine ne vzgojuje s kričanjem, preklinjanjem, klofutanjem in še s takimi kaznimi, kakor je zgoraj opisana, marveč da ima izobražen učitelj za vzdrževanje discipline pač druga sredstva. Pred vsem pa mora imeti učitelj srce in ne sme biti maščevalen. Tudi ubija v učencu čut do časti, če ga hoče ponižati, ne samo pri součencih, marveč še pri vseh ljudeh, ki pridejo mimo šole. Za danes naj ta opomin zadostuje, ker mislimo, da mladega učitelja pač še nihče ni opozoril, kaj se sme in kaj ne, če pa ne bo pomagalo, bomo pa prihodnjič še kaj več povedali.

— Velika nesreča v Štepanji vasi. Včeraj popoldne je prala gđ. Ivanka Briceleja iz Štepanje vasi v Gruberjevem kanalu perilo. Pri tem ji je spodrsnilo ter je nesrečnica padla v vodo, ki jo je odnesla. Pravnik Vizjak jo je hotel rešiti ter je skočil za njo v vodo. Toda njegov velik trud je bil zaman, boril se je precej dolgo z valovi, toda nesrečnice ni mogel rešiti. Bilo je navzočih tudi več drugih oseb, ki pa niso mogli pomagati. Kmalu nato so potegnili nesrečnico mrtvo iz vode.

— Usoda graščine Zalog (Breitenau) pri Novem mestu je kaj čudna. Ni sreče na tem posestvu. Iz zadnjega časa je imel to veleposestvo Jožef Reimer, ki je zdaj na Dunaju nekje. Ni mu šlo dobro, toda dobil je dobrega kupca v osebi Ivana Smrekarja v Ljubljani, kateremu je bil obesil posestvo za drag denar, potem ko je preje že izločil in pridržal lep kos zemlje zase. Smrekar je znan, da kupuje z nič. Tudi Zalog je kupil tako in ga obesil zopet nekemu Jožetu Olkužniku v Krakovu v Galiciji. Ta je kupil posestvo najbrže tudi brez groša, kajti dne 25. oktobra t. l. so ga v Krakovu nenadoma aretirali zaradi različnih goljufij. On je trgovec, izdajal se je pa menda za bankirja ali za bančnega ravnatelja. Bil je v trgovski družbi z nekim drugim. Ta mu je dal za trgovsko uporabo menico za 400.000 K, pa je Olkužnik obdržal njeno valuto za svojo osebo. Graščino in veleposestvo Zalog je kupil od Smrekarja za menda 400.000 K. Olkužnik je oškodovan tudi druge ljudi v Krakovu. Njegovi dolgovci znašajo nad en milijon kron.

— Detemor. Posestnik Krušec iz Učakovcev v Beli Krajini je bil odšel vsled siromaščin z predobrimi mislimi leti v Ameriko s treburhom za kruhom. Doma je pustil svojo takrat še mlado ženo Ano z naročilom, naj le pridno gospodari in gospodinja. Sprva je še kaj pisal domov, v zadnjih letih so njegove vesti malodane čisto prenehale. Vsled tega mu žena ni več obvarovala zvestobe in je začela razmerje z nekim moškim, ki ni ostalo brez posledic. Otrok je zdaj že par let star. Letos bi bila imela postati Ana Krušec zopet mati. Dne 13. oktobra je nesla na Vrbovsko naprodaj kostanj, ki ga je preje nabrala doma. Na potu pod vasjo Učakovci je dobila nenadoma popadke in je tudi takoj darovala življenje otroku, katerega je pa takoj zadavila in zašarila truplo v neko gesto vrbovje. Ljudje so prišli zločinu na sled in so ovadili mater orožnikom, ki so jo zasliali in odvedli v zapore.

— Šolska mladina v Koritnicah na Knežaku je, kakor čujemo, za ranjene vojake na Balkanu darovala pet kron. Učenec Adam Peter jih je poslal v Ljubljano. Pozdravljeni v ljudomilem delu!

— Smrtna nesreča na železnici. Ko je včeraj ob 1. uri 6 minut popoldne poštni vlak št. 35 vozil iz Ljubljane proti Trstu, je bil v njem tudi 17letni krojač Albin Susteršič, čuvajev sin iz Brezovice, ki je prišel s svojo materjo po opravkih v Ljubljano. Ko je železniški čuvaj Mihael Zdvoc zaprl prečnico pri prelazu v Rožno dolino, je gledajoč proti prihajajočemu vlakcu opazil iz vlaka sfrčati klobuk, nato pa neko osebo pasti z voza. Čuvaj je dal vlakovodji znamenje, da je vlak ustavil, nakar so konstatirali ponesrečenčvo identiteto. Susteršiču, ki je stal na platformi, je, kakor se govori, odnesel piš klobuk, katerega bi bil rad ujel, pri tem je pa izgubil ravnotežje, padel z vlaka in bil takoj mrtev. Padec je bil tako močan, da si je ponesrečenec odbil pol glave in so se mu možgani pri tem raztresli po tiru. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da so njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

— Kinematograf »Ideal«. Krasna drama »Otroci generala« s slovito umetnico Asto Nielsen v glavni vlogi predvaja se še danes in jutri pri večernih predstavah. Drama je ena najboljših izmed doslej pokazanih iz serije Aste Nielsen. — Tudi komična učinkovitost »Novi zdravnik« splošno ugaja in je sploh cel spored jako zanimiv in priporočljiv.

— Karambol. Ko se je včeraj popoldne s Komenskega v Kolodvorsko ulico s kolesom pripeljal delavec Alojzij Mežnar, mu pride nasproti neki izvošček ter ga zadene. Mežnar je pri tem padel s kolesa, izvoščekov voz je pa šel čez kolo ter je tako potrl, da ima ta 80 K škode.

— Delavski gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 74 Slovencev in 18 Hrvatov. Nazaj je prišlo pa 40 Hrvatov. 42 Hrvatov je prišlo iz Inomosta, 300 Lahov pa iz Ogrskega.

— Izgubila je gđ. Aibina Zalarjeva srebrno žensko tulo uro. Današnji list ima prilogo: Priporočilo telovadnega društva Sokol v Mariboru za naročbo v njegovi založbi izšlih knjig v prid skladu za stavbo Sokolskega doma v Mariboru. Včeraj so bile priložene naročilne dopisnice.

— Austro - Amerikana. Prihodnji odhodi iz Trsta: Parnik »Atlanta« 7. novembra v Patras, Almerio, Las Palmas, Rio de Janeiro Santos, Montevideo in Buenos-Aires. Parnik »Oceania« 2. novembra v New York. Parnik »Argentina« 14. novembra v Neapolj, Malago, Teneriffe, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo in Buenos-Aires.

Društvena naznanila.

— Sokol I. vabi svoje člane in člane društva za zgradbo na važen članski sestanek prihodnji četrtek 7. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilniške prostore br. Bončarja na sv. Petra cesti. Obravnava se bodo važna društvena vprašanja. Naj se vabilu odzovejo tudi starejši bratje!

— Načelstvo zadruga krojačev, krojačic itd. v Ljubljani naznanja cenjenim članicam in članom zadruga, da se vrši prihodnja preizkušnja za vajence in vajenke ozir. pomočnike v dneh od 26. do 28. novembra t. l. v navadnih prostorih. Prošnji za pripuštitev k preizkušnji, je priložiti učno izpričevalo, ter izpričevalo obrtno strokovne šole in določeno takso, ter isto vložiti pravočasno pri načelstvu zadruga krojačev. — Dalje naznanja podpisano načelstvo, da se bode vršil v kratkem posebni sestanek krojaških mojstrov in mojstric. Razgovarjalo se bode med drugim tudi, na občem zboru letos, predlagano ustanovitev bolniške blagajne, za članice in člane krojaške zadruga. Posebna vabila se bodo

pravočasno razposlo in se prosi obilne udeležbe. Zadr. načelnik, Fr. Jeločnik. Strelski klub »Sigurnost« v gostilni gosp. Mačka naznanja svojim članom, da se vrši prvi letošnji strelski večer v četrtek, dne 7. novembra. Začetek ob 8. uri zvečer.

— Izvanredni občni zbor napr. politič. društva za občino Moste se vrši 17. t. m. ob treh popoldne v kavarni pri »Malem slonu« na Zaloški cesti. Dnevni red je: Dopolnilna volitev v odbor in raznoterosti. Pričakuje se obilna udeležba.

— Akad. društvo slov. agronomov »Kras« na Dunaju je izvolilo na občem zboru 31. m. m. za tekoči semester naslednji odbor: Predsednik: Visiaki Rudolfi, kult. tehn.; podpredsednik: Mikuž Franc, poljed. tehn.; tajnik: Šušteršič Mirko, gozd. tehn.; blagajnik: Pirce Alfonz, kult. tehn.; knjižničar: Strel Mirko, kult. tehn.; gospodar: Dolgan Franc, gozd. tehn.; namestnik: Supanič Ivan, poljed. tehn.; Sprygar Erih, gozd. tehn.; preglednika: Kropivšek Franc, poljed. tehn. in Gosar Ivan, gozd. tehn.

Prosveta.

— Slovensko gledališče. Boccaccio. Opereta v treh dejanjih. Spisala Zell in Garnée, uglašil Fr. pl. Suppé. Režiser Fejfar, kapelnik Hrazdira. — Včeraj nas je obdarilo gledališče s prvo opereto v tej sezoni, in ta dar je bil tako lep, da mu pojemo že v prvem stavku svojega poročila priznanje in hvalo. Vesele zgodbe, znane iz Decamerona, ki prepletajo tri zabavne akte lepe Suppéjeve opere, so z radostnimi zmagami osvajale občinstvo in ga navdušile do tako močnih aplavzov, kakor jih letos še nismo čuli. Da je spremljala pesmi in prozo, šale in hudomušno sentimentalne zgodbe, bogatih melodij polna in vseskozi uspeša godba, za to nam daje dovolj potrdila veliki sloves še dandanes povsod priljubljenega in uvaževanega skladatelja Suppéja. Režijo je vodil gosp. Fejfar na moč spretno in gosp. kapelnik Hrazdira je dirigiral sigurno in temperamentno orkester in pevce. V naslovni vlogi je nastopila novoangajevana subreta gđna. Fantova. Njena zunanost je na odru prikupna, popolnoma zanjo pa je zavzela publiko njena živahna in čustvena igra. Komične situacije so ji dobro uspeli in tudi sentimentalno zaljubljenih hipe je igrala s presrečno in toplo realitiko. Igro ji je spremljal prirojen šik, ki je obdajal njene kretnje in geste z naravno grazioznostjo. Glas ni zaostajal za igro. Dovolj je močan, lepe barve je in se tekom časa gotovo še bolj razvije. Primerna družica ji je bila gđna. Rihterjeva, ki je nam že prijetno znana iz prejšnjih predstav po svojem zvokem in simpatičnem sopranu. Italijanska arija, ki jo je pela gđna. Fantova v zadnjem dejanju, je dosegla popolen uspeh. Na burno zahtevo gledalcev jo je bilo treba ponavljati. Izmed komične trojice Bohuslav, Bukšek in Povhe ima gosp. Povhe najdaljšo vlogo in pride najbolj do veljave. Razvezal je mehove svoje drastične komike in izbral v svoji kratkočasni vlogi vse, kar je moglo dati humor. Bil je dobro maskiran, zabaval je z mimiko, z izgovorjavo in enako s petjem. Kupletu v drugem dejanju je moral dodati na zathevo občinstva še pantominsko kitico in več njegovih lastnih humornih domislekov mu je poplačala hvaležna publika z dobrohotnim smehom. Prav tako je ugajal tudi gosp. Bukšek in z njim tretji mož šegave trojice, gospod Bohuslav. Gosp. Vondra se je s prvim svojim nastopom na našem odru prikupil. Odlikuje ga prijazna igra in spoznalni smo, da ima jako lep in šolan glas. Mladi umetnik se je izšolal v Pragi v šoli gospe Rosenkranc, profesorice petja, ki je bila učenka pri italijanskemu mojstru Vergine, iz kojega šole je slavni Caruso, in dela svoji učitelji čast. Večje vloge so imele v rokah še gospe in gospodične Vera Danilova, Peršlova, Feifarjeva in gospod Skrbinišek. Vsi so ugajali. Scenerija in vpriporitev sploh je zlasti v celoti lepo uspela in vsestransko zadovoljevala. Obisk je bil prav dober.

— Razne stvari. — Aviatška nesreča. Iz Chartresa poročajo: Aviatik Marechal je padel včeraj s svojim aparatom na tla ter se smrtnonevarno poškodoval. — Devet utopljenecv našli. Iz Kodanija poročajo: Pri Daigonsu so potegnili iz morja osem trupel, med temi dve ženski, ki so imeli vsi reševalne pase. Najbrže se je zgodila kaka nesreča. — Generalni konzul aretiran. Iz Petrograda poročajo: V grand hotelu so aretirali pl. Baumgartna, bivšega generalnega konzula v Frankobrodu. Dolže ga, da si je prisvojil iz zapuščin Rusov, ki so umrli v Frankobrodu, 7 tisoč rubljev.

— Sleparski zdravnik. V Charlotenburgu so prijeli včeraj 41 letnega praktičnega zdravnika N. Viljema Dargerja. Osumljen je, da je poneveril 100.000 mark pod pretvezo, da pričakuje večjo dedščino.

— Vojaki — tolstojanci. Praški »Pravo lido«, poroča, da sta pri 74. pešpolku v Jičini izjavila dva rekruta, da sta pristaša Tolstojevih nauk, in nista hotela vzeti orožja v roko. Oba rekruta so poslani na opazovalnico.

— Nesreča na lovu. Z Dunaja poročajo: Na posestvu grofa Schönborna ob severozahodni železnici pri Schönborn-Malebernu je bil smrtnonevarno obstreljen sin inozemskega poslanika na Dunaju, de Weede. Tudi soproga ministerialnega tajnika barona Otokarja Herzogenberga je bila lahko ranjena na lice, ravno tako tudi ministerialni tajnik.

C. kr. državni uradniki in učitelji.

— Združene organizacije c. kr. državnih uradnikov in učiteljev prirede na soboto dne 9. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani mestnega doma

manifestacijski shod, ki bo ponovno zahteval uvrstitev mesta Ljubljane v I. razred aktivitnih doklad.

— Tovariši vseh službenih skupin in činov! Udeležite se shoda polnoštevino; le s polnoštevino manifestacijo vseh ljubljanskih državnih uradnikov moremo upati na zaželjni uspeh naših zahtev.

Odbor.

Za »Rdeči križ balkanskih držav«.

— Uredništvu našega lista so poslali: Gospa Terezina Svetčeva iz Litije 500 kron kot darilo Litijčanov in Litijčank, gđc. Marica Cebinova, blagajničarica v hospitalu v Aleksandriji v Egiptu 10 kron in njena prijateljica 10 kron, g. Fran Korošec, knjigovodja v Ljubljani 10 kron, osebe pri »Miklavžu« 9 K 50 vin., Maks, Rudolf, Fani, Fran in Ivan Strle, Minka Dolinar, Mici Hrovatin, Mimi Drenovec, Václav Pajer, Jos. Drenovec in nabiratelj skupaj 8 kron in g. blagajnik »Ljubljanske kreditne banke« Gruđen 608 kron kot darilo vrhniških gospa pod vodstvom gospe Lenarčičeve, Iskrena hvala vsem!

— V blagu so darovali: Gospa Ženka dr. Oražnova 10 rjuh in 10 blazinic, ga. Darinka Cernetova 24 vilic in nožev, gđc. Ema Tomanova 12 vilic in nožev, ga. T. Svetčeva več perila in posode in g. A. Sevar en havelok. Hvala in priznanje vsem plemenitim darovalkam in darovalcem, naj bi našli še mnogo posnemovalcev!

Izkaz darov za Rdeči križ balkanskih držav.

Dne 2. novembra t. l.: I. Malenšek, Trebnje, 10 K 20 v, R. Braunsteiner, Dunaj, 8 K, dr. Fran Munda, Ljubljana, 50 K, dr. Fran Eller, Dunaj, 30 K, M. Mehle, Ljubljana, 5 K, dr. Makso Dereani, 25 K, Robert Viher, Vuhred, 70 K, F. Roblek, Zalec, 75 K, »Sokol« v Spodnji Šiški, 50 K, Rajko Perušek, c. kr. profesor v Ljubljani, 10 K, Marija Perušek, Ljubljana, 10 K, Andrej Šarabon, veltrežec, Ljubljana, 100 K, Hranilno in posojilno društvo Ptuj po Mirki Fermevčevi 300 K, uradniki državnega kolodvora 73 K, uredništvo »Slov. Naroda« 108 K, Priloga 14 K 80 v, gospa Olga Muysova 10 kron, nadoficijal N. N. 2 K, Jan Dežman, Sandruček, 30 K.

Dne 3. novembra t. l.: Gregor Demšar, c. kr. notar v Ložu, gg. Milan Lah iz Loža in Ludovik Modic iz Bloške police, 40 K, Viktor Engelman, Smartno pri Tuhinju, 6 K, Matija Marinček, c. kr. notar v Trzinu, v imenu g. Karola Polaka, 5 K, Ljudevit Volarič, Robič pri Kobaridu, 18 K 78 v, Armat Škerlj, profesor v Gotni vasi pri Novem mestu, 15 K 10 v, romarji z blejskega otoka po J. Kozelj, železnični uradnik, Lesce, 5 K 40 v, Franc Železnik, c. kr. davčni praktikant, Novo mesto, 21 K, Alojzij Grošelj, asistent, Pulj, 20 K, R. Dolenc, Novo mesto, 10 K, Fr. Lovšin, Vinica, 33 K, Franja Svetec, Kamnik, 10 K, Mihejev 2 K, Vida dr. Lapajnetova, Dunaj, 10 K, Pavla Rován, Col pri Vipavi, 10 K, Anton Slatnar, Kamnik, 10 K, dr. Alojzij Kraigher 20 K, Anton Skok, Domžale, 35 K, Franc Majdič, Jarše-Mengeš, 50 K, Oton Ploj, c. kr. notar v Črnomlju, 50 K, Josip Cizel, Polzela, 3 K 60 v, Tilka Praprotnik, Ljubljana, 2 K, Simon Praprotnik, Ljubljana, nabral 101 K 62 v, Anton Beršnak, Zatična, 11 K, Zadruga rokodelskih obrti, Laško, 20 K, usluž-

enci v tovarni Zeschko 15 K, neimenovani komisar 5 K, uslužbenci mestne centr. elektrarne, 13 K 40 v, Anka dr. Toplakova 40 K, upravni-vo »Slovenskega Naroda« 2270 K, 6 v, Lavoslav Schwentner, Ljubljana, 20 K, Nilka Potočnik, Ljubljana, 21 K 88 v, uradništvo južne teleznice postaja Ljubljana po gosp. Milanu Petek 152 K, dr. Andrej Lisjak, Ljubljana, 15 K.

Blagajnik A. Bezenšek: dne 31. oktobra t. l.:

Fran Segula, župnik, Sv. Rok, 2 kron.

Dne 1. novembra t. l.:

Fran Uršič, Ljubljana, 10 K, uradniki banke »Slavije« 39 K, Marija Vehar, Ljubljana, 5 K, Josip Ružič, graščak, Tolsti vrh, 20 K.

Dne 4. novembra t. l.:

Francica Recelj, St. Jernej, 7 K, 20 v, rodoljubi v Sodražici 96 K, Josip Senčar, Rogatec, 10 K, Anton Brvar, Ljubljana, 3 K, Josip Fortuna, 2 kroni.

Skupaj . . . 4.240 K 84 v

preje izkazanih . . . 6.904 » — »

Vse skupaj . . . 11.144 K 84 v

Telefonska in brzojavna poročila.

Bitka pri Čataldži.

Sofija, 6. novembra. Glasom brzojavk, ki so jih dobili uradni sofijski krogi, so Bolgari pregnali Turke iz več postojank med Čorlujem in Sarajem ter po hudem odporu tudi iz Čataldže. Pri tem so bile imeli Turki še hujše izgube, kakor pri Lile Burgasu.

Sofija, 6. novembra. Uradno se poroča, da so včeraj bolgarske čete popolnoma porazile za turške kolone umikajočih se Turkov. Turki so se umaknili za črto pri Čataldži.

Carigrad, 6. novembra. Dunajski korespondenčni urad dobi od svojega poročevalca v Carigradu poročilo, da mu je dala neka podučena oseba zanesljive informacije o situaciji turške armade. Turške pozicije pri Čataldži so bile precej dobre. Turki vojaški krogi pričakujejo napada Bolgarov v 2 do 3 dneh. Turki so Lile Burgas in Vizo ljuto branili ter so se umaknili v popolnem redu. Panike, ki je nastala pri umikanju, pa je kriva turška vojna intendantca.

Carigrad, 6. novembra. Inozemski vojaški atašej so se od turške armade vrnili v Carigrad. Tudi turški prestolonaslednik Jusuf Izedin, ki je dospel včeraj k armadi, se je danes vrnil v Carigrad.

Carigrad, 6. novembra. Pri Midiji so našli vrak turške vojne ladje »Camili«, ki so jo Bolgari s torpedom razdelali ter se je ladja potopila.

Carigrad, 6. novembra. Porta razglasa, da smatra vse one častnike, ki še danes niso prispeli k svojim oddelkom, za dezertarje.

Carigrad, 6. novembra. Vlada se trudi ojačiti svoje postojanke pri Čataldži. V zadnjih dneh so poslali iz Male Azije nove polke pred Čataldžo in tudi uleme, da propovedujejo vojakom in jih navdušujejo k trabrosti.

Konec srbskih vojnih operacij.

Belgrad, 6. novembra. Ker so glavne srbske vojne operacije končane, bodo srbske armade prišle na pomoč armadam ostalih treh držav balkanske zveze. Pred Skader bodo pripeljali tudi havbice, ker Črnogorci nimajo nobenih težkih obleganih topov. Iz Prizrena prodira ena kolona čez Ljumo proti morju.

Senzacionalen članek. — Bolgari hočejo osvojiti Carigrad. — Carstvo balkanske federacije. — Carigrad prestolnica novega carstva.

Sofija, 6. novembra. (Od našega posebnega izvestitelja.) Glasilo bolgarske vlade »Mir« priobčuje senzacionalen uvodnik, v katerem se pravi med drugim: »Nadaljuj z bodrostjo, car, započeto delo, da zavojuješ Carigrad. Tam ob stenah Carigrada pri Zlatih vratih v hram sv. Sofije boš končal započeto svoje delo. Prodiraj v Carigrad in idi skozi Zlata vrata v trumf v hram sv. Sofije ter z mečem in krvjo tvojih padlih junakov napiši te-le besede: »Ferdinand I., car vseh Bolgarov je prišel v Carigrad, v nekdanjo stolico istočne rimske države. Ko je razrušil petkovno silo turške države, je ustanovil carstvo balkanske federacije ter proglasil novi Rim za prestolnico novozgrajenega balkanskega carstva.« Tam v hramu sv. Sofije, obkrožen od slavnih vladarjev balkanskih držav, boš položil temelj nove imperije.

In pod pokroviteljstvom boga in njegove večne pravice in v enodušnem soglasju z balkanskimi vladarji in državami bo carstvo balkanske federacije zgrajeno s prestolnico v Carigradu in ti, car, boš po božji milosti in s soglasjem balkanskih vladarjev in narodov dobil krono z na-

pisom: »Ferdinand I., car vseh Bolgarov, iniciator in zgraditelj balkanske zveze, je bil imenovan za bogovčenanega in bogomaziljenega carja federativnega balkanskega carstva, krščen pri kronanju in maziljenju na novo ime Simeon II.« in od žrtvenika se bo čul glas:

»Simeonu II., kronanemu in maziljenemu carju balkanskemu, carju vseh Bolgarov, Petru I., kralju vseh Srbov, Georgiju, kralju vseh Helenov in Nikolaju, kralju Crne gore in Albanije, in vsem balkanskim narodom — mnogaja ljeta. Amin . . .«

Ta članek oficijoznega lista je izzval kolosalno senzacijo ter napravil na narod velikanski vtisk.

London, 6. novembra. »Daily Mail« javlja iz Petrograda, da so v tamkajšnjih političnih in diplomatskih krogih prepričani, da bodo Bolgari zavzeli Carigrad ter mesto obdržali, proglasivši ga za prestolnico svojega carstva.

Občinski svet v Svilenu.

Sofija, 6. nov. V Svilenu (Mustafa Paša) se je vršila včeraj prva seja bolgarskega občinskega zastopa. Ta važni dogodek so slavili s svečanostimi nagovori ter imenovali glavno ulico Ferdinandovo ulico.

Aeroplani za bolgarsko vojsko.

Niš, 6. novembra. Včeraj ponoči sta se peljala preko Niša en angleški in en italijanski aviatik v bolgarsko glavno taborišče, ki sta bila od bolgarske vojne uprave sprejeta kot prostovoljca. Bolgari bodo potrebovali aviatike zlasti pri obleganju Carigrada.

Begunci iz Prištine.

Carigrad, 6. novembra. Tu sem so prispeli prvi begunci iz Prištine.

Turške grozovitosti.

Belgrad, 6. novembra. »Samouprava« prinaša fotografije srbskih vojakov, ki so padli Turkom v roke, ter jasno govore o strahovitih grozodejstvih, ki so jih izvršili Turki nad Srbi. Porezali so jim nosove, ušesa, iztaknili oči in prizadejali druge strahovite rane.

V Malo Azijo!

Carigrad, 6. novembra. V sultanovi palači je vse pripravljeno na odhod. Čim pridejo Bolgari v Carigrad, se bo sultan in vlada prepeljala na azijska tla. Državni arhivi so že v zabojih in vse je pripravljeno za odhod. Mnogo priljago so že spravili v Malo Azijo, samo bivšega sultana Abdul Hamida hočejo baje pustiti v palači Beglerbeg.

Junaki na bojišču.

Sofija, 6. novembra. Sokolska organizacija bolgarskih »Junakov« je odposlala posebno prostovoljsko četo na bojišče pred Carigradom.

Skader.

Dunaj, 6. novembra. Iz Cetinja poročajo, da je poslal kralj Nikola iz Virpazarja čoln z belo zastavo preko jezera v Skader, da oddajo parlamentarji zahtevo, da se Skader tekom 48 ur preda. S čolnom sta se prepeljala avstrijski atašej, stotnik Hupka, in črnogorski častnik. Odgovor skaderskega poveljnika še ni znan.

Srbi zavzeli Prilep.

Belgrad, 6. novembra. Uradno se potrjuje, da so Srbi zavzeli Prilep.

Grki pred Solunom.

Pariz, 6. novembra. Listi poročajo, da se skušajo Turki koncentrirati pri Galiki, da branijo Solun pred Grki. Smatra se, da se Turkom ne bo posrečilo ustaviti grškega prodiranja, ker so tudi te turške čete popolnoma demoralizirane.

Atene, 6. novembra. Turki mečejo orožje od sebe ter vsled lakote trumoma dezertirajo. Grško armado poveljništvo pravi, da je padec Soluna samo vprašanje nekoliko ur. ad Solun.

Carigrad brez vode?

London, 6. novembra. Iz Sofije javljajo, da je bolgarska armada zavzela Derkos, odkoder je vpeljal vodovod v Carigrad. Baje nameravajo Bolgari vodovod zapreti, s čimer bi Carigrad prišel v silno stisko, ker bi bil mahoma brez pitne vode.

Viljem čestita.

Sofija, 6. novembra. Car Ferdinand je sprejel nemškega vojnega atašaja, ki mu je izročil čestitke cesarja Viljema na bolgarskih zmagah.

Srbija in Avstro-Ogrska.

Belgrad 6. novembra. Neki dobro informiran srbski politik v Belgradu se je baje izrazil, da je v srbskih vladnih krogih odposlanje vojnih ladij, zlasti avstro-ogrskih in nemških izredno slabo vplivalo, ker te vojne ladje baje nimajo namena samo ščititi podnike, marveč tudi namen eventualno podpirati Turčijo proti balkanskim državam.

Vojne operacije pri Bitolju.

Pariz 6. nov. Francoski listi javljajo, da se okrog Bitolja zbirajo močni turški vojni, da stopijo nasproti grški in srbski armadi. Turki upajo, da se jim bodo pridružili tudi odtoni Al-

banci z vso gotovostjo se računa na to, da bosta srbska in grška vojska istočasno prodrla do Bitolja.

Egejski otoki.

Milan 6. novembra. »Perseveranza« piše, da določa tajna določba italijansko-turške mirovne pogodbe, da mora Italija dati Egejske otoke nazaj samo, če Turčija odpravi tekom enega meseca vse svoje vojaštvo iz Libije.

Prodiranje Orkov.

Atene 6. nov. Turki so zapustili vse svoje pozicije ob reki Vardar.

Atene 6. nov. Bitka pri Anogi traja še naprej.

Atene 6. nov. Pri Jenici (Jenidže) so imeli Grki 6 častnikov in 154 mož mrtvih in 33 častnikov in 737 vojakov ranjenih.

Atene, 6. novembra. Grki so izkrcali na polotoku Chalkidiki pri mestu Stavrosu več vojaštva, s katerim hočejo prodirati proti severu.

Angleška križarka pred Bosporom.

Carigrad 6. nov. Angleška križarka »Weimouth« je prispela snoči pred Bosporus.

Rdeči križ.

Belgrad 6. nov. Danes ponoči sta prispeli dve sanitetni koloni ogrskega rdečega križa, obstoječi iz osem zdravnikov in dveh strežnic v Belgrad.

Tatarska vest dunajskih listov.

Dunaj 6. nov. Tukajšnji nemški listi priobčujejo baje vest iz Belgrada, da se bo kralj Peter takoj po končani vojni in po sklenjenem miru odpovedal prestolu na korist prestolonasledniku kraljeviču Aleksandru.

Angleško naziranje o balkanski zvezi.

London, 6. novembra. V oficijoznem članku prinaša današnja »Times« govor državnega tajnika sir Edwarda Greya, ki povdarja, da je stališče angleškega naroda napram balkanski vojni edino pravilno to, da izreče svoj popolni desinteres. Ves angleški narod je prepričan, da so države balkanske zveze izvojevale občudovanja vredne zmage. Balkanske države so opravile staviti ne samo svoje lastne pogoje, marveč si tudi vzeti sad svojih uspehov. Če so balkanske države pametne, bodo priznale, da imajo evropske velesile interes na Balkanu, zlasti je interesirana Avstro-Ogrska v balkanskem problemu. Zvezne države uvidevajo to v izredni meri in se bodo ozirale na želje Avstro-Ogrske. Politika Avstro-Ogrske ni nezdružljiva s splošno zadovoljivo rešitvijo. Včerašnja izredno trezna izjavjanja grofa Bechtolda so to dokazala.

Mirovna pogajanja.

Belgrad, 6. novembra. V belgradskih političnih krogih so mnenja, da se bodo vršila mirovna pogajanja v Belgradu. Balkanska zveza stoji neomajno na stališču, osvoboditi vse balkanske narode turškega jarma.

Sofija, 6. novembra. Bolgarski ministrski predsednik Gešov se je izrazil o mirovnih pogajanjih sledeče: Bolgarski ministrski svet se z mirovnim vprašanjem še ni pečal. Bolgarska in z njo države balkanske zveze bodo počakale, da bo vojna končana.

Carigrad, 6. novembra. Včerašnji ministrski svet se je bavil z možnostjo končanja vojnih operacij.

Pariz, 6. novembra. Specialni poročevalec »Matina« poroča v svojem razgovoru s predsednikom bolgarskega saborja, Danevom, ki se je vrnil z bojišča. Izjavil je: Mi nismo fanatiki vojne in se bojujemo samo za svoje gotove cilje in namene. Kadar bomo dosegli te cilje, bo vojna samoodsebe prenehala. Vprašanje premirja je, presojati samo z vojaškega stališča. Mi ne moremo pripustiti, da bi ojačili Turki svoje sile. Glede Carigrada še ni odločeno, ali ga hočejo Bolgari zavzeti. Kar se pa tiče vmešavanja evropskih velesil, bo morala Evropa priznati in potrditi vse, kar smo dosegli. Specialno Avstro-Ogrska ne more odločiti, ali hoče teritorialnih pridobitev ali pa gospodarske pridobitve. Teritorialne pridobitve bi ji nič ne koristile, gospodarsko pa se more v zadovoljstvo svojih narodov ojačiti. In jaz morem Avstro-Ogrski prorokovati v tem slučaju veliko bodočnost na Balkanu. S tako politiko pa bi stopila Avstro-Ogrska v najožje prijateljske stike z balkanskimi državami.

Cesarjev prestolni govor.

Budimpešta, 6. novembra. Pri današnjem slavnostnem sprejemu delegacij je imel cesar sledeči prestolni govor:

Z odkritosrčnim zadovoljstvom in zahvalo vzamem vaše udanostne izjave na znanje. Odkar so se delegacije zadnjič zbrale, so se izvršili na Balkanu resni vojni konflikti, ki zahtevajo tudi zvišan pozornost naše monarhije. Z ozirom na dejstvo, da konflikti na Balkanu tangirajo velike interese, je smatrati skorajšnji povratek urejenih političnih in komercialnih razmer v bližnjem Orientu za nujno potreben. Moja vlada bo pripravljena v popolnem

soglasju z zvezanimi kabineti v ugodnem trenutku se udeležiti akcije velesil, ki stremi za restitucijo miru na Balkanu. V zadnji delegaciji seziji so delegacije s pohvalevredno požrtvovalnostjo dovolile za mojo armado in morarico izredne kredite, ki so ojačili pripravljenost obrambne sile monarhije. Tekoče zahteve moje vojne uprave se gibljejo v docela normalnih mejah. Le v svrhu, da se končno reši podčastniško vprašanje, je zahtevala moja vojna uprava nekoliko višje vsote. Razmere Bosne in Hercegovine se vsled lojalnega in patriotičnega zadržanja prebivalstva mirno razvijajo. Bosanskemu saboru bo predložen bogat legislatorični delavni program, ki mu omogoča, da se peča s kulturnim in gospodarskim napredkom obeh dežel. V prepričanju, da boste predloge, ki jih bo podala skupna vlada, skrbno in predvarno preizkušali, želim vašemu delovanju najboljših uspehov in vas pristočno pozdravljam.

Berchtoldov ekspozice in borza.

Dunaj, 6. nov. Včerašnji ekspozice zunanjega ministra grofa Berchtolda je napravil na finančne kroge najugodnejši vtisk. Na borzi vlada danes ugodno razpoloženje.

Resignacija državnega poslanca.

Črnovice, 6. nov. Državni poslanec dr. pl. Smal-Stocki, ki je pred kratkim resigniral zaradi poloma Jellanske posojilnice na svoje mesto kot namestnik deželnega glavarja, je včeraj odložil tudi svoj državnozbornski in deželnozbornski mandat.

Gospodarski položaj Galiske.

Dunaj, 6. nov. V finančnem ministertvu se je vršil včeraj pogovor, katerega so se udeležili zastopniki Poljskega kluba, Ukrajinske zveze, dunajskih denarnih zavodov in galiskih trgovskih in finančnih krogov. Soglasno so konstatirali, da je položaj Galicije popolnoma zdrav in da tedaj ni potrebna posebna pomožna akcija.

Osemdesetletnica češkega publicista.

Praga, 6. nov. Včeraj je slavil svojo osemdesetletnico slavni češki publicist in član gosposke zbornice Anton Otokar Zeithammer. Bil je eden izmed najintimnejših prijateljev Riegra in je igral svoj čas v češki politiki odločno vlogo. K njegovi osemdesetletnici mu je poslal cesar lastnoročno pismo, v katerem priznava njegovo trajno lojaliteto in njegov patriotizem ter ga zagotavlja nadaljnjih njegovih simpatij.

Obnoveitev trozveze.

Berolin, 6. novembra. Listi javljajo, da sta Bethmann-Hollweg in dr. San Giuliano sklenila obnoveitev trozveze na mnogo širši podlagi kakor doslej. Trozveza bo baje odslej slovela na načelu: »Eden za vse, vsi za enega«.

San Giuliano v Berlinu.

Berolin, 6. nov. Italijanski zunanji minister San Giuliano je bil včeraj ob pol 6. uri zvečer v Postupinu sprejet od nemškega cesarja v avdijenci. Po avdijenci se je vršil diner.

Berolin, 6. nov. V političnih krogih se zatrjuje, da se je italijanski zunanji minister San Giuliano z nemškimi državniki pogovarjal zlasti o sredstvih najti način, kako ohraniti Albani avtonomijo. Treba je tozadevnega sporazuma med Italijo in Avstro-Ogrski, ki da je po prepričanju nemških političnih krogov že dosežen.

Volitev predsednika Zedinjenih držav.

New-York, 6. nov. Reuterjev biro poroča, da je bil izvoljen za predsednika Zedinjenih držav Wilson. Volitev se je udeležilo kakih 16 milijonov volilcev.

New-York, 6. nov. Izmed 531 glasov, ki reprezentirajo nad 16 milijonov volilcev, je dobil Wilson 303 glasove.

Darila.

Upravništvu naših listov so poslali: za »Ciril-Metodovo družbo« gosp. Šetina iz Črnomlja 5 K, darovali Francelj, Polde in Peter ob sestanku pri čaši vinca v gostilni Fani Spreizer v Črnomlju.

Za »Stavbni sklad Ljubljanskega Sokola« g. Rudolf Vesel v Ljubljani izročil 30 K, katere je plačal g. M. D. vsled neke poravnave.

Za »Rdeči križ balkanskih držav« Jožef Hren, žel. aspirant v St. Lovrencu nad Mariborom 1 K 20 v., Ivan pl. Zuccato v Mattarelu 5 K, Mihael Hanikam, strojevodja na Javorniku, Gor., 4 K (i. s. Hanikam 2 K in Fr. Potočnik 2 K), Franc Kveder v Boh. Bistrici 16 K (darovali Jugoslovanski železničarji v Boh. Bistrici 13 K in neimenovani 3 K), Ignac Plantarič, kavarar v Skofljoki 10 K 30 v., zbrali na Vseh svetih zvečer veselje gostje v kavarni z željo — »mrt Turčinu«, France Kavčič v »St. Vidu pri Vipavi 10 K 40 v., Poldka Bavdek, učit. v Črnomlju 12 K (i. s. Leopold Bavdek 2 K in Poldka Bavdek na Vinici 10 K).

Ivan Goršak, solitator v Trebnjem 6 K (i. s. M. Revnik 2 K, A. Pavlin 2 K, J. Vozelj 1 K in J. Goršak 1 K), Edvard Pogačnik v Cerknici 50 K, Franc Premrov v Martinjaku pri Cerknici 50 K, Franjo Ožrinc v Grahovem pri Cerknici 4 K, J. Urbančič, cand. ing. na Dunaju 30 K 40 v., zbrali slovenski gostje kavarne Beethoven, dr. Boris Zarnik v Neapolju 40 K 47 v., kot prejeti honorar za predavanje »O bistvu življenja« v Gorici, Fran Košir, učitelj v St. Jurju ob Taboru 11 K, darovalo v gostilni Grobovšek na Vranjskem 10 gostov, Anton Jerman, Brdo pri Lukovici 20 K, darovala pri »Slaparju« v Lukovici zbrana družba, polovico tega je prispeval gosp. Majzelj sam, Filip Semič v St. Vidu pri Vipavi 14 K 14 v., (Semič 10 K in Sembijski tarokisti 4 K 14 v.), Jernej Černivec v Skofljoki 8 K, (Černivec 5 K in T. Podobnikar 3 K), Anton Kovatič potnik v Krškivasi 7 K 70 v., (zložilo 13 darovalcev iz: Krškvasi, Malenc, Leskovca, V. Maršvega in Gorice), Franc Bažiček trg v Spod. Idriji 4 K 60 v., nabral v veseli družbi, Anton Brgoč podžupan v Slavini 16 K 34 v., nabral od prebivalcev vasi Slavine, Ivan Gruden v Prapetnji pri Slapu ob Idriji 14 K, (darovalo 5 gostov v gostilni Tomaža Laharnarja v Prapetnji), Angela Hren-ova učit. kandidat v Mariaoru 71 K, nabrala 3. nov. v restavr. »Nar. D.« po predst. »Matij. Fanci Pintar v Sp. Siški 21 K (zbralo v njej trgovini 7 darovalcev), Ivan Marn, pekovski pomočnik v Žireh 5 K, »dab« se sukala v Carigradu slovenska zastava, vesela družba v gostilni pri »Raci« v Sp. Siški 6 K, v gostilni pri »Rdečem križu« na Dolenjski cesti v Ljubljani se je nabralo v veseli družbi 9 K 20 v., g. Janko Urbančič in Hinko Magister nabrala na veseli svatbi pri »Plankarju« na Dolenjski cesti v Ljubljani 24 K 36 v., na Muljavi na Dolenjskem zbralo 13 darovalcev 12 K 10 v., črkostavec g. V. Zajec 8 K 20 v., zložili stalni gostje pri »Belem volku« v veži v Ljubljani.

Fran Klinar, učitelj v p. v Ljubljani 5 K, gospa Marija Puh in Marija Hren v Ljubljani 4 K, (vsaka po 2 K), g. Puh, nabral med gosti pri »Mraku« v Ljubljani 12 K 48 v. in g. Fr. Hrastovčan v Krškem peti del honorarja 6 K. Skupaj 509 K 89 v.

Zivel nabiralci in darovalci!

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Zudi za odrasle

Raba jačil in krepčil se pogosto izkaže za uspešno in sicer ne samo za otroke, nego tudi za odrasle vsake starosti, ženske in moške. Ze desetletja slavnostna Scottova emulzija se je za tako najbolje obnesla naj gre že za prirojene slabosti ali za opešanje po prestali bolezni. Ze po primeroma kratki rabi se prične kazati učinek Scottove emulzije. Opazimo, da se nam vrača veselje do življenja, posebno se pa dvigne slast do jedi. Zaraditega hitro rastejo telesne moči, razvije se novo veselje do življenja. Scottova emulzija je blagoslovna in prijetno uživna, da jo tudi odrasli daj časa ne da bi se jim upirala, uživajo in dobro prenašajo.

Cena originalni steklenici 2 K 50 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti voliljetvi 50 v. v pisarnih znamenkah dobiti od tvrdice SCOTT & BOWNE, d. o. o. z. na Dunaju VII. sklicujejo se na naš list enkratno vplačitev polnino od kake lekarnice.

Razširjeno domače zdravilo.

Vedno večja povpraševanja po »Moll-ovem francoskem žganju in soli« dokazujejo uspešni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot boleti utečujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po 2 K — Po poštnem povzetju razpošljajo to mazilo lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na Dunaju, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi je izrečno zahtevati Moll-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom.

4 19

MOJ STARI

nazor je in ostane, da proti prhljaju, prezgodnjemu osivenju in izpadanju las kakor sploh za racionalno negovanje las ni boljše sredstva nego svetovnoznani Bay-rum s konjickom, znamko lesen konjček tvrdke Bergmann & Co., Dečin n. L. V steklenicah po 2 K — in 4 K — se dobiva po vseh lekarnah, drogerijah, :: parfumerijah in brivnicah. ::

Forman

profi nahodu

Učinek presenčljiv! Poskusite!

Pozor: Nahajajo se ponaredbe popolnoma brez vrednosti prevajljivo podobno zavite. Zahtevajte izrecno Forman!

J. Ciuha

25

eljudno važi k nakupu
zimskih potrebščin v svojo
manufakturno trgovino
:: Pod Trando ::
Stari trg šte. 1.

Proti prahajem, luskinam
in izpadanju las
deluje najboljša priznana
Tanno-chinin tinktura
za lase

katera okrepčuje lasišče, odstranjuje
luske in preprečuje izpadanje las.
1 steklenica z navodom 1 krona.
Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot
dve steklenici.

Zeloga vseh preizkušenih zdravil,
medic. mil., medicinal. vin, specialiti-
tet, najfinjših parumov, kirurških
obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka
v Ljubljani Roslova cesta št. 1.

poleg novozgrajenega Fran Jožefovega
jubili. mostu. 17

V tej lekarni dobivajo zdravila tudi
člani bolniških blagajin južne železnice,
c. kr. tobačne tovarne in okr. bolniške
blagajne v Ljubljani.

Borzna poročila.

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske berze 6. novembra 1912

Valutni papirji.	Normal.	Blagov.
4% majevna renta	85—	85 20
4 1/2% srebrna renta	87 20	88 10
4% avstr. krona renta	85 05	85 25
4% ogr.	84 45	84 65
4% kranjsko deželno posojilo	93 50	94 50
4% k. o. češke dež. banke	88 85	89 85

Srečke.	Normal.	Blagov.
Srečke iz 1. 1860 1/2	438—	450—
„ 1864	613—	625—
„ tiske	286—	298—
„ zemeljske 1. izdaje	271—	283—
„ 2.	245 50	257 50
„ ogrske hipotečne	235—	247—
„ dun. komunalne	479—	491—
„ avstr. kreditne	479—	491—
„ ljubljanske	66—	72—
„ avstr. rdeč. križa	51 25	57 25
„ ogr.	31—	37—
„ bazilika	27—	31—
„ turške	212 40	213 40

Valuta.	Normal.	Blagov.
Ljubljanske kreditne banke	425—	427—
Avstr. kreditnega zavoda	597 50	598 50
Dunajske bančne družbe	499 75	500 75
Južne železnice	102 50	103 50
Državne železnice	668 50	669 50
Alpine-Montan	951 25	952 25
Češke sladkorne družbe	361—	363—
Zivnostenske banke	264 50	265 50

Valuta.	Normal.	Blagov.
Cekini	11 43	11 47
Marke	117 90	118 20
Franki	96—	96 20
Lire	94 80	95 10
Rublji	253 75	254 50

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 6. novembra 1912.

Termin.			
Pšenica za april 1913	za 50 kg	11 78	
Rž za april 1913	za 50 kg	10 41	
Oves za april 1913	za 50 kg	10 89	
Koruzi za maj 1913	za 60 kg	7 94	

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 398 2 Srednji zračni tlak 736 mm

NOV.	Čas opazovanja.	Stanje barometra v mm.	Temperatura v C.	Vetrovi	Nebo
5.	2. pop.	737 0	7 0	p. m. jzah.	del jasno
6.	9. zv.	734 2	5 6		oblačno
7.	7. zj.	730 6	5 4	sl. jzah.	

Srednja včerajšnja temperatura 3 0°, norm. 6 1° Padavina v 24 urah 0 0 mm.

Primarij 4021

dr. Josip Stojc

ne ordinira do preklica.

Posebna specialiteta likerja.

Posebna specialiteta likerja.

Trboveljski kosovni premog
100 kg K 2 80—K 3 36.

Trboveljski korkovni premog
100 kg K 2 64—K 3 16.

Trboveljski orehovni premog
100 kg K 2 48—K 3 —.

Češki salonski zvezdni briketi
znamka P. B., izvrstno gorivo, 100 komadov K 1 60—K 1 80. 3882

Trda in mehka bukova drva
v polenih in nacepljena dobavljajo točno
L. Schiffer, Ljubljana, Dovo-
vozna cesta, tir Južn. železn.

Močni salon.

Castilim damam priporoča

klobuke

te najfinjšega okusa

Ida Skot-Vanek

26 *od Franca.*

Šatni klobuki vedno pri-
pravljani. Tako tudi venci
o trakov in razne cvetlice
.. doma izdelane ..

Mojih 8 otrok

ki izgledajo zdravi in čvrsti, je moja žena po mojem navodilu vzgojila s **Sladnim čajem**. To naznanjam jaz Ub. pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani. Na stotine mater mi je hvaležnih, ker so sledile mojemu zgledu, ki sloni na **štirinajstletni izkušnji**. Medtem ko vsa druga otroška hranila stanejo 1—2 K in se že v nekaj dneh porabijo, stane **sladni čaj**, zavitek s 1/4 kg **samo 60 vinarjev** in se z njim dojenec lahko hrani 20 do 30 dni.

Kri, moč, zdravje, mirne živce, mirno spanje, 50% prihranka na denarju, najboljši zajtrk, dosežajo, dobe tudi odrasli, ki namesto neredne, razburiljave kave, čaja, pijejo **sladni čaj**, znamka **»Sladin«**. Posebno priporočljivo za **bolnike in slabotne**. 3721

Dobiva se v lekarnah, drogerijah, tudi pri trgovcih. Sladnega čaja, znamka **»Sladin«**, pripravljene po dr. pl. Trnkoczyju, ni zamenjavati s sladno kavo, Tvorinška zaloga pri lekarnarju pl. Trnkoczyju v Ljubljani, Kranjsko. Po pošti najmanj 5 zavitev franko 4 krone, poštni zavoj za 5 kg s 15 zaviti vsebine 10 kron franko z obratno pošto. Na Dunaju v lekarnah: Trnkoczy, V. Schönbrunnerstrasse 109; III., Radetzkyplatz 4; VIII., Josefstadtstrasse 25; v Gradcu: Seckstrasse 4.

Učenko sprejme

damski modni salon

Teodor Kunc v Prešernovi ulici 5, I. nadst.

Službo išče mlad mož

s par razredi srednje šole, zmožen slovenskega in nemškega jezika, prost vojaštine. — Ponudbe na upravnishvo »Sl. Naroda« pod „Takoj“. 4015

V najem se odda takoj 4022

gostilna

v večjem mestu na Notranjskem.

Naslov pove upravnishvo »Sl. Naroda«.

Enega ali več 4019

družabnikov

iščem za več držav.

Letni promet je velikanski z velikim dobičkom.

Več pismeno. Ponudbe na upravnishvo »Slov. Naroda« pod šifro „Tovarna“.

Sprejme se samostojen

oskrbnik

za veleposestvo,

katero je v večini v najem oddano. Služba je primerna tudi za penzionista. Neoznjeni imajo prednost. Dopisi na pošto ležeče, Šmartno pri Litiji. 4016

Stara trgovina

v večjem trgu na Štajerskem 3857

se takoj prodaja.

Proda se tudi, na zahtevo takoj, mesarija in gostilna.

Naslov pove upravnishvo »Sl. Naroda«.

Odda se takoj

lepo stanovanje

v sredini mesta s 3 sobami, kuhinjo, kopalnico (balkon) itd. v II. nadstropju in eno lepo

skladišče

v Kolizeju. 3986

Odda se za februar 1913;

trgovski lokal

v najlepši in najprometnejši legi mesta in

stanovanje s 3 sobami.

Natančneje se poizve v hotelu pri „Ma-
liču“ soba št. 12.

Štev. 36108.

Ustanove za onemogle obrtnike.

Pri mestnem magistratu je za tekoče leto podeliti **dvajset** povodom praznovanja 60letnice Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva osnovnih ustanov po **100 kron**.

Pravico do teh ustanov imajo brez lastne krivde obubožani in onemogli ljubljanski obrtniki (mojstri).

Prošnje za podelitev teh ustanov je vlagati pri mestnem magistratu **do vštetega 30. novembra t. l.**

V prošnji je zlasti navesti obrt, katerega je prosilec v Ljubljani samostojno izvrševal ali ga še izvršuje. Tudi so navesti vzroki event. obubožanja, zdravstveno stanje in podrobne rodbinske razmere.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 2. novembra 1912.

Župan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

Automobil

16—18 HP Puch, Princ Heinrich Caresori, malo rabljen ter osobito dobro ohranjen. **se prodaja**. Vprašanja na: „S. V. 136“ poste restante Zagreb. 3929

Čedno suho

stanovanje

2 sobi, kuhinja in pritlikline (ozir. 1 soba, kuhinja in pritlikline) 3983

išče mirna stranka za februarjev termin.

Ponudbe pod „Stanovanje 1913“ na upravnishvo »Slovenskega Naroda“.

„Adriatica“ — Sušak

obrtno delniško društvo za destilacijo slivovke, tropinovca, konjaka i. t. d.

išče 3930

potovalnega zastopnika

ki je po slovenskih deželah pri prvovrstnih odjemalcih v to stroko spadajočih izdelkov dobro vpeljan. — Ozira se samo na natančne ponudbe z izkazi in priloženo sliko.

Lepa dvonadstropna

HIŠA

v kateri je bila vedno do sedaj gostilna in trgovina, **se prodaja**, v Podbrdu na Primorskem št. 19. Zraven se nahaja tudi hlev in lep vrt. Več se izve istotam ali pa pri lastniku A. Lenar, kovaški mojster, Bistrica nad Pliberkom. Koroško. 3987

J. Zamljen

čevljarški mojster

v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevljarška dela do najfin-
nejše izvršitve in priporoča svojo zalogo

storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in

telovadske čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera
iproslan čevlj. 245

išče se 4017

knjigovodja

za odvetniško pisarno

Biti mora v odvetniško pisarniških poslih izvežban. Italijanščine zmožni imajo prednost. Plača po dogovoru. Ponudbe na **odvetniško pisarno dr. Josipa Wilfana v Trstu.**

Najlepša prilika

je sedaj za resnomisleče reflektante z nekaj premoženjem ali pa z garancijo.

Dobi se takoj glavna

trgovina

s filialko skupaj ali posamezno, prometa preko 100.000 K, v velikem kraju na deželi. Stroka mešana trgovina; najlepša ugodnost. Vzrok oddaje je, ker se je prevzelo veliko podjetje najnovejše vrste. — Ponudbe s podatki premoženja itd. in čas prevzetja pod „Ugodnost 1913“ na upravnishvo »Slovenskega Naroda“. 3947

4020

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo pretresujočo vest, da se je danes dopoldne ob polu 12. uri naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, stari oče, gospod

Alojzij Jenko

bivši pekovski mojster in kontrolor Kmetске posojilnice ljubljanske okolice

v 75. letu, previden s svetimi zakramenti, po kratki mučni boleznii preselil v večnost.

Truplo nepozabnega pokojnika se bode v petek, dne 8. novembra ob polu 4. uri, Miklošičeva cesta št. 36 slovesno blagoslovilo ter položilo k večnemu počitku na pokopališče k Sv. Križu v rodbinsko grobnico.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v farni cerkvi Marijinega Oznanenja.

Pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1912. 4023

Globoko žalnoči ostali.

Prvi slovenski pogrebni zavod Josip Turk.

Potrjim srcem javljamo prežalostno vest vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je naša iskrenoljubljana hčerka, oziroma sestra, teta, svakinja in mati, gospodična

IVANKA BRICELJ

zasebnica

dne 5. novembra 1912 v starosti 21 let v Gruberjevem prekopu ponesrečila.

Pogreb predrage rajnice bode v četrtek, dne 7. novembra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Štepanja vas št. 31, na pokopališče k Božjem grobu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi sv. Petra v Ljubljani in v cerkvi Božjega groba.

Blago rajnico priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Štepanji vasi pri Ljubljani, dne 6. novembra 1912.

Tomaž Bricelj oče. Frančiška Bricelj roj. Anžič mati. Andrejček sinček. Jožef, Ivan, Franc bratje. Helena Rode roj. Bricelj, Mici Stele roj. Bricelj sestre. Blaž Stele, Franc Rode svaka.

Priporočamo našim
:: gospodinjam ::

KOLINSKO CIKORIJO

iz **edine** slovenske
tovarne v Ljubljani

334

Nedosežne in od
poznateljcev odlikovane so

Kavine mešanice Karla Planinška

prva ljubljanska veleprožarna za kavo.

Dobivajo se v pražarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne
ulice in v moji trgovini s specerijskim blagom Dunajska c. 6.

Konfekcijska trgovina in zavod za
izdelovanje oblek po meri

A. KUNC

..... Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih
zimskih oblačil.

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.
..... Ilustrovani ceniki na razpolago.

Najbolj pripravne trpežne in gibljive
brzoparilnike

za krmo vseh sestav, slamoreznice, mlino
in stiskalnice za sadje in grozdje, reblijače,
reporeznice, motorje, DEERING kosil-
nice, obračalnike
in grablje za seno,
stroje in pritiskine
za sadje in perut-
ninsko rejo,
železne blagajne,
nagrobne križe,
peči, štedilnike,
črpalke :—: za
vino, gnojico
in vodo, stavne
potrebščine in vsi
drugi železnini se
dobiva najceneje in
najboljše pri znani
velitrgovini z želez-
nino in poljedel-
ni skimi stroji :—:

FR. STUPICA V LJUBLJANI
Marije Terezije cesta št. 1.

Zahtevajte cenike in ponudbe! Cene nizke! Zahtevajte cenike in ponudbe!

1887 Jubilejni cenik 1912
== zastoj in poštne preste. ==

UNION

ure najboljše
in najbolj
:: natančne. ::

Največja izbira damskih ur
v modernih zapestnicah.

FR. ČUDEN

Ljubljana, Prešernova ulica 1
delničar prvih švicarskih tovarov ur v
Eielu, Glashütte in Ženevi. 3390

Lastna tovarna ur v Švici.

Gospodična

želi službe pri boljši rodbini

Gre k otrokom Ume dobro ročna dela
in šivanje. — Cenjene ponudbe pod
„Slovenka“, poštno ležeče, Ljubljana.
3856

Lokal

na vogalu Kongresnega trga in Vegove ulice

(seda: uradniško konsumno društvo)

se odda v najem s 1. februarjem 1913.

Natančneje se izve 2095

v pisarni stavbenika g. Roberta
Smielewskega, Rimska cesta 2.

Teodor Kunc
Ljubljana,
Prešer nova
ulica št. 5
I. nadstr.

Damski modni salon

Izdelovanje
najfinejših
angleških
kostumov,
paletotov,
franc. toalet itd.

Tapetnik

Dragotin Puc

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 16

na dvorišču, levo 3856

se priporoča za vsa v to stroko spada-
joča dela. Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

otomanov in modrocev.

Velika izber zgotovljenih

divanov

P. n. občinstvu se priporoča 3616

velika zaloga pohištva lastnega izdelka,

iz **finega suhega lesa**, najmodernejši izdelek za hotele in vile,
posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne opreme.
Za vse izdelke jamči

Matej Gogala, mizar na Bledu.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

P. n. gg. sodavičarjem

priporoča svoje prvovrstne sadne arome in izvlečke (brez dodatka kemičnih
ali sintetičnih primesi) za izdelovanje izbornih šumečih limonad kakor :

peneta jagodovka, jabolčni biser, kristalna citronada, malinovka itd.

Pri naročilih najfinejše kakovosti naj se navede varstvena znamka „Zlatocvet“.

Z odličnim spoštovanjem 2689

Potnik Srečko

destilacija rastl. in sadnih arom ter eks-
traktov itd., Ljubljana, Slomškova ul. 27.

Modni salon
Stuchly-Maschke

3 ŽIDOVSKA ULICA 3

Priporoča cenjenim damam tu in na deželi svojo krasno
:- zalogo zimskih klobukov za dame in deklice. :-

Popravila točno. Cene znano nizke.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

Tobačna tovarna.

Razglas.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje za

dobavo pohištva

na dan 18. novembra 1912

konkurenčno razpravo.

Ponudbe se morajo najkasneje do 10. ure dopoldne omenjenega dne

c. kr. tobačni tovarni vpsolati.

Popolna vsebina razglaš, katera se tuuradno lahko vpogleda, se nahaja

v uradni »Laibacher Zeitung«.

Ljubljana, dne 28. oktobra 1912.

3988

Priporoča se domača najnovejša
konfekcijska trgovina
Maček & Komp.
Franca Jožefa cesta 3.

Sprejemajo se naročila po meri,
er se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba. Najnižje cene.

ING. UHLIR

LJUBLJANA

:: TEHNIČNI BIRO IN STAVBNO PODJETJE ::

Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne)

IZDELUJE:

Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne)

Beton * železobeton
* mostove * stropne *
dvorane * zazidke
::: turbin. :::

Strokovna izvršitev
vseh vrst načrtov *
prevzetje zgradb *
: tehnična mnenja.

Vodovodi * elek-
trične centrale * tur-
bine * mlini * žage *
::: opekarne in :::

moderne apnenice.
* * *
Obisk strokovnih
inženirjev na željo.